

RES ACADEMICAE

ISSN 1428/3107

Nr 1/2011

Biuletyn Informacyjny

Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

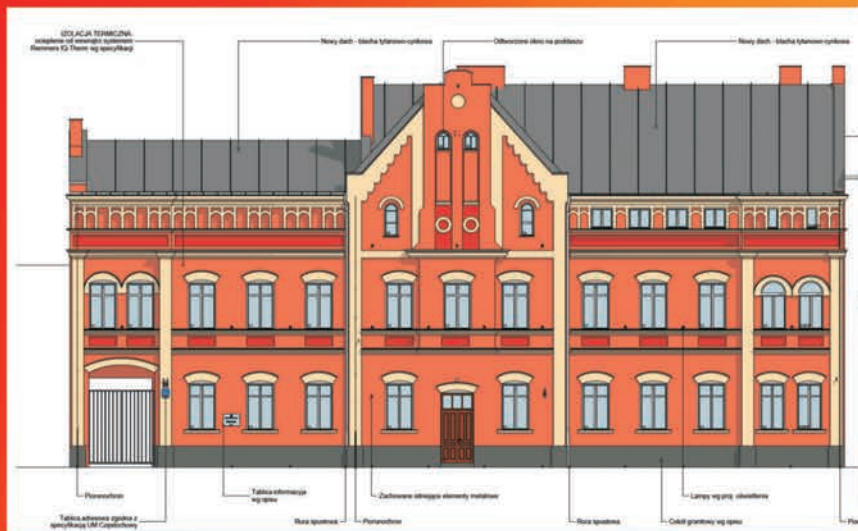

PROJEKTY NOWEGO IMAGE BUDYNKÓW AJD

Elewacja zachodnia - frontowa - wizualizacja nocna

Wizualizacja nocna budynku
Instytutu Plastyki

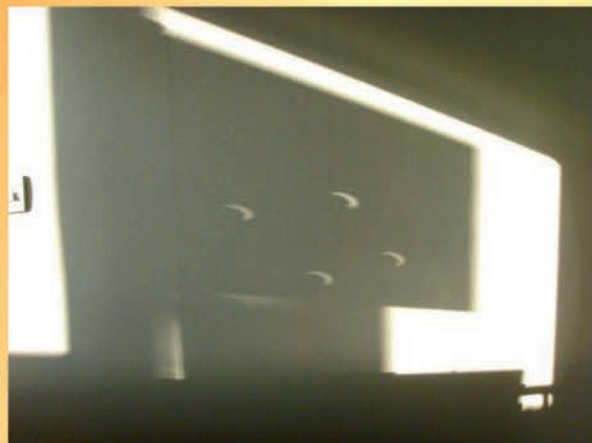

Projekt nowej elewacji budynku Instytutu Plastyki

A tak będzie wyglądał DS „Skrzat”, fot.: MM

ZAWISKO NA NASZYM NIEBIE

Fot.: arch.

Szanowni Państwo,

w zasadzie dzisiaj zaczynamy od ty³u i ju¿ w na wstêpie w imieniu redakcji „Res Academicae” ¿yczmy pañstwu wybornych wakacji. Pe³nych spokoju, s³oñca tak, by na³adowaæ „baterie” na rozpoczynaj¹ cy siê wkrótce nowy rok akademicki.

Najnowszy „Res...” to próba zapisu i podsumowania wydarzeñ minionego roku w dziennikarskim skrócie. A czas ten by³ niezwyk³y. Obfitowa³ w wydarzenia medialne: Jubileusz 40–lecia AJD, konferencje, zawody sportowe, budowy i inwestycje... Jako œrodowisko akademickie poczyni³o wiele dzia³añ, co znalaz³o odzwierciedlenie w postrzeganiu Uczelni i prze¿o¿y³o siê na statystyki. Jaki bêdzie przysz³y? – zobaczymy. Jedno jest pewne – pracownicy i wymagaj¹ cy – jak ka¿dy.

Pozdrawiaj¹c zapraszamy do lektury „Res Academicae” 1/2011.

Redakcja

PÓŁ MILIONA CZYTELNIKÓW

To by³o w pi¹ tek 6 maja. Czekali³o na to wydarzenie, z góry zak³adaj¹c, ¿e powinno siê zdarzyæ na pocz¹tku maja... i nagle, gdzieœko³o godz. 11.00 licznik wybi³ nam p³ miliona wejœæ na stronê Akademii! - Dziêkujemy Wam za to, ¿e codziennie jesteœcie z nami. Œledzicie wiadomoœci, jakie przygotowujemy dla Was z ¿ycia Akademii, spo³ecznoœci akademickiej, œwiata nauki - mówi **Magdalena Okwiet**, kierownik Biura Promocji AJD. - Szczycimy siê razem z Wami ka¿dym sukcesem, martwimy ka¿d¹ pora¿k¹, któr¹ czasem musimy odnotowaæ lub zwyczajnie podzieliæ siê z Wami. Dzisiaj cieszymy siê doskona³ym wynikiem, jaki uzyska³a nasza witryna, która w tej nowej szacie istnieje dopiero od 1 czerwca 2010 roku. Widaæ ¿e Wam siê podoba, bo ka¿dego dnia mamy ponad tysi¹c wejœæ

To nie jedyny sukces naszej witryny. W klasyfikacji szkó³ wy¿szych zajê³a ostatnio 30 miejsce na 133 sklasyfikowane uczelnie. Równie¿ na Facebooku jest coraz lepiej. Ka¿dego dnia przybywa nowy przyjaciel, który klikn¹³ „Lubiê to!”. £¹cznie lubi nas ju¿ ponad 1270 internautów-facebookowiczów!

MM

SPIS TREŒCI

Od Redakcji 3

Pó³ miliona Czytelników 3

Rewolucja akademicko-budowlana w centrum Budynek plastików w nowym image'u 4

Kilka ciep³ych s³ów o Akademii 5

Profesorowie zagraniczni w Instytucie Chemii, Ochrony Œrodowiska i Biotechnologii 6

Gocie z Texasu 6

Nasi w Primusie 6

Upór i wiara kluczami sukcesu studenta 7

Targowali siê i szkolili 7

S³uchali Korwina w skupieniu 8

Studia europejskie na wyci¹gniêcie rêki 8

Dzieñ dawcy szpiku 9

Historyk doceniony 10

Prof. zw. dr hab. Jan Przew³ocki 11

Promocja ksi¹¿ek historycznych 11

Prof. zw. dr hab. Bart³omiej Szyndler 12

Seminaria Wydzia³u Matematyczno-Przyrodniczego 14

Dzieje siê w Instytucie Chemii, Ochrony Œrodowiska i Biotechnologii 18

Interdyscyplinarnie o pedagogice 19

Zjawisko na naszym niebie 19

Œwiat w obiektywie - wystawa pokonkursowa 21

Doroczny koncert Instytutu Muzyki w ramach obchodów 40-lecia AKD 22

O czym te listy? 22

Na wystawie we Francji 22

Konferencja Forum Pianistyczne w ramach obchodów 40-lecia AJD 23

Sukces m³odych muzyków 23

Polacy bez medali 24

Wolontariusz miga jêzykiem motyla 24

Aleksandra Nowak mistrzyni¹ œwiata w Taekwon-do 25

Szachowe Grand Prix 25

4 z³ote medale... 25

Oferta kierunków i specjalnoœci na rok akademicki 2011/2012 26

Praca socjalna - nowy kierunek na AJD 27

Do przeczytania - Źród³a do dziejów jêzyka polskiego w œwietle rêkopisów zbiorów na Jasnej Górze 27

REWOLUCJA AKADEMICKO-BUDOWLANA W CENTRUM

„Będzie ze szkła i stali, nowoczesny, przyjazny studentom i doskonale wkomponowany w otoczenie” – tak charakteryzują nowy budynek Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie pracownicy Uczelni.

Budowa nowego obiektu za ponad 40 mln złotych rusza latem.

Się pienił dze na budowę obiektu dla Wydziału Nauk Społecznych AJD. Stosownie uchwaśe w tej sprawie podjęś wśaonie Zarząd Województwa śskiego.

- Decyzja oznacza przyznanie Uczelni ponad 36,5 mln złotych na realizację zadania. Środki pochodzć z kasy Unii Europejskiej – tłumaczy dr hab. inż., prof. AJD Zygmunt Błk, Rektor Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

- Przyznana kwota stanowi 85 procent caśoci kosztów inwestycji, którć szacujemy na ponad 43 mln złotych. Musimy jeszcze poszukać brakującej kwoty. Poprosimy o dofinansowanie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyśszego. Tymczasem gromadzimy dokumentację, by przystć do przetargu na wyśonienie firmy, która zrealizuje inwestycję. Pierwsze prace zwićzane z budowl rozpoczñ

się latem tego roku. Na razie rejon budowy to niewykarczony teren i ziećce pustkć wybitych szyb rudery, groćce w kaźdej chwili zawaleniem. Sięsiadujć z nowoczesnym budynkiem Akademickiego Centrum Sportu AJD przy ul. Zbierskiego (tuż przy sięsiedniej al. Armii Krajowej). Jak poinformowali akademicy teren będzie systematycznie przygotowywany pod budowl. Wśaonie do celów jej realizacji powićwiony zostanie równię budynek, gdzie kiedyś mieścił się Instytut Muzyki AJD. Obecnie muzycy kształcć się w wynajmowanym przez Uczelnię budynku przy ul. ĳwirki i Wigury w Częstochowie. Pusty juź budynek podzieli los walćcych się pustostanów – zostanie rozebrany i przekazany ekipom budowlanym.

- W budynku oprócz studentów i pracowników Wydziału Nauk Społecznych swój siedzibę znajdzie Instytut Muzyki. Planujemy ulokowanie ich na najwyśszym pićtrze obiektu - podkreśa rektor.

Nowoczesny obiekt dla WNS-u będzie liczył ponad 6 tys. metrów kwadratowych. Po zakończeniu budowy powstanie obiekt m. in. z salami dydaktycznymi i wykśadowymi, wraz z zapleczem dydaktycznym i socjalnym. Najwićksza aula, wyposaźona w klimatyzację będzie mogśa pomiećcić do 300 sćuchaczy! Pomyśano równię o parkingach. Wśadze AJD twierdzi, że oddanie do ućytku budynku wpśynie na zwićkszenie bazy lokalowej AJD, co znajdzie odzwierciedlenie w wynikach badañ i w podniesieniu jakości osićganęj w kształceniu studentów. Zakoñczenie budowy spodziewane jest w 2012. Rektor zapowiada, że byćmoże juź od semestru letniego 2013 studenci będą kształcć się w nowych pomieszczeniach. Nowy budynek stanie się kolejnym elementem tworźcego się kampusu akademickiego AJD. W przyszśoci będzie waźnym elementem Uczelni starajć się o uzyskanie statusu uniwersyteckiego, na razie tzw. „przymiotnikowego” z okreśonym profilem kształcenia. Po zakończeniu inwestycji zmieni się diametralnie wyglćd tej czćci Częstochowy. Walćce się rudery i dzikie krzaki, zastćpić budowlę o akademickim charakterze miasta nad Wartć.

Marek Makowski

Teren pod budowl, fot.: MM

BUDYNEK PLASTYKÓW W NOWYM IMAGE'U

„Termorenowacja budynku dydaktycznego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie przy ul. Dąbrowskiego 14” - to kolejne zadanie inwestycyjne realizowane przez Uczelnię.

- Prace rusz¹ w maju i spodziewamy siê ich zakoñczenia we wrzeœniu - tłumaczy Maria Róg, zastêpca Kanclerz AJD ds. Technicznych i Inwestycji - Do przebudowy s¹ trzy segmenty: widoczny od strony ul. Dąbrowskiego i dwa mniej wyeksponowane, te znajduj¹ce siê na dziedziñcu budynku. Pierwszy z nich, reprezentacyjny, jest pod ochron¹ konserwatora, który nie zgodzi³ siê na docieplenie przy u¿yciu styropianu. St¹d u¿yjemy nowej technologii pod nazw¹ „Remmers-IQ-Therm”. Polega ona na dociepleniu œcian od wewn¹trz budynku. Równie¿ zadbamy o nale¿yty wygl¹d œciany od strony ulicy Dąbrowskiego. Wyeksponowane zostan¹ obramówki wokół okien, gzymsy oraz kolebkowe sklepienie okien.

Równie¿ dach od strony ulicy mo¿e liczyæ na szczególne traktowanie. Zostanie pokryty blach¹ tytanowo-

cynkow¹, bêdzie w kolorze grafitowym. Ca³oœæ ma zostaæ pomalowana na kolor czerwony („cegłany”) wraz z wyeksponowaniem okien w kolorze be¿owo-piaskowym. Dodatkow¹ atrakcj¹ bêdzie podœwietlenie fasady noc¹, co z pewnoœci¹ wp³ynie na jego wygl¹d i zyska uznanie w oczach czêstochowian a mo¿e nawet turystów. Wszak obiekt znajduje siê na liœcie konserwatora zabytków. Pozosta³e dwie fasady zostan¹ ocieplone przy u¿yciu styropianu i tynku, a dach po koniecznym wzmocnieniu zostanie pokryty pap¹ termozgrzewaln¹. Koszt inwestycji wyniesie ok. 2 mln z³otych. Pieni¹dze daje na to Minister Nauki i Szkolnictwa Wy¿szego z tak zwanej dotacji celowej.

Maria Róg przygotowa³a plany kolejnych inwestycji Uczelni do roku 2015. Na liœcie znajduj¹ siê:

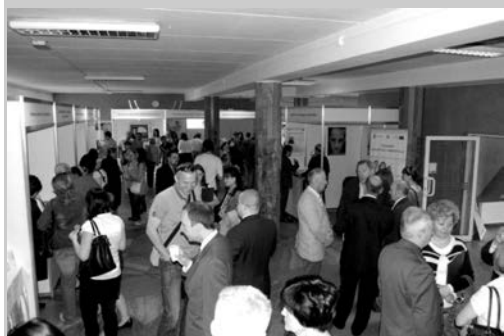
1. Budynek zlokalizowany przy al. Armii Krajowej 13/15. Planuje siê tam wykonanie nowej elewacji, która ma nawi¹zywaæ kolorystyk¹ do ju¿ istniej¹cego przy ul. Zbierskiego 6 Akademickiego Centrum Sportu, a tak¿e do budynku Wydzia³u Nauk Spo³ecznych (inwestycja rusza latem 2011 roku). Zdradzaj¹c zamierzenia, budynek bêdzie w kolorze zielono-be¿owo-szarym. Uspokajamy, mozaika widoczna od strony alei Armii Krajowej zostaje w pierwotnym ksza³cie. Jest ju¿ opracowana dokumentacja oraz s¹ niezbêdne pozwolenia. Koszt szacowany jest na 6 mln z³otych.
2. Przebudowa auli mieszcz¹cej siê w budynku przy ul. Waszyngtona. Ma powstaæ reprezentacyjne pomieszczenie wyposa¿one w klimatyzacjê, podniesione siedzenia oraz pe³ne zaplecze multimedialne umo¿liwiaj¹ce tłumaczenia symultaniczne. Koszt ok. 3 mln z³otych.
3. Dom Studenta „Skrzat” przy ul. Dąbrowskiego - pozostaj¹ do zrobienia inwestycje: docieplenie i termorenowacja DS „Skrzat” oraz zagospodarowanie otoczenia. W³adze Uczelni planuj¹ równie¿ budowê podjazdu z myd¹ o m³odych rodzicach i osobach niepe³nosprawnych. Zak³ada siê, ¿e po remoncie obiekt wy³oni siê w kolorach be¿owo-bêkitno-cegłanym. Kosztorys obejmuj¹cy ten remont wyniesie ok. 2 mln z³otych. Nie pisaliœmy jeszcze w „Res...”, a warto wspomnieæ o ju¿ zrealizowanych remontach we wnêtrzu „Skrzata”. Na prze³omie trzech lat zainwestowano w akademik ok. 3 mln z³otych. Mo¿na powiedzieæ, ¿e dziêki temu studenci maj¹: wyremontowane sanitariaty, diametralnie zmodernizowane pokoje, wyposa¿one w nowe meble. Gwa³townie zmienia siê oferta kierowana do mieszkañców Domu Studenta. Mog¹ skorzystaæ teraz m. in. z si³owni, pokoju telewizyjnego, pomieszczenia do uprawiania aerobiku, pralni, pokoju nauki, pracowni muzycznej i plastycznej. W przygotowaniu pomieszczenie do przechowywania rowerów – bardzo potrzebne ze wzglêdu na przebiegaj¹ce obok œcie¿ki rowerowe.

Marek Makowski

KILKACIEPŁYCH SŁÓW O AKADEMII

Jesteœcie wielcy i wspaniali, a gdy siê skrzykniecie i naprawdê chcecie, mo¿emy wspólnie osi¹gn¹æ wiele - takie wnioski nasunê³y mi siê jako obserwatorowi Dnia Otwartego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie (14 kwietnia). Nie zabrak³o humoru, dowcipu, rzeczowej rozmowy o trendach w nauce i dydaktyce. Zaprezentowaliœmy siê w sposób interesuj¹cy i dla odwiedzaj¹cych nas m³odych ludzi miejscami zaskakuj¹cy. Bo jak inaczej skomentowaæ reakcjê m³odzie¿y na widok graj¹cego na gitarze elektrycznej bluesa profesora, chodz¹cego robota, bogatych zbiorów z biologii czy pokazu œredniowiecznej walki stoczony na scenie auli WNS-u? M³odzie¿ z Częstochowy, Tarnowskich Gór, Radomska, Myszkowa, K³obucka i wielu innych miejscowoœci by³a pod du¿ym wr¹zieniem. Tak pods³uchiwa³em i czyta³em niewerbalne komunikaty, które napawa³y mnie dum¹, ¿e jestem pracownikiem takiej wspania³ej Uczelni. Mam nadziejê, ¿e w czerwcu w czasie rekrutacji abiturienti wybior¹ w³aœnie Akademiê im. Jana Długosza w Częstochowie, jako miejsce swoich studiów.

MM

Wiêcej fotografii z Dnia Otwartego na ok³adce tego numeru

PROFESOROWIE ZAGRANICZNI

W INSTYTUCIE CHEMII, OCHRONY ŚRODOWISKA I BIOTECHNOLOGII

W Instytucie Chemii, Ochrony Środowiska i Biotechnologii systematycznie podejmowane są działania mające na celu umożliwienie pracownikom i studentom wszystkich kierunków, prowadzonych przez Instytut aktywnego uczestnictwa w seminariach naukowych, wykładach otwartych i zajęciach prowadzonych przez wybitnych profesorów zagranicznych. Ta forma działalności Instytutu stwarza niepowtarzalny szansę na zaznajomienie się z najnowszymi tematami badawczymi, realizowanymi w czołowych ośrodkach naukowych na całym świecie, nawiązanie kontaktów, wymianę doświadczeń i poprawę umiejętności językowych, szczególnie przez studentów, gdyż wszystkie zajęcia prowadzone są w języku angielskim.

W maju i czerwcu 2010 roku zajęcia ze studentami kierunku ochrona środowiska prowadzi prof. Roy Darville z East Texas Baptist University (Marshall, Texas, USA). Studenci mogli wysłuchać wykładów poświęconych prawnym i ekonomicznym aspektom ochrony środowiska oraz systemom zarządzania środowiskiem. Ponadto prof. Roy Darville wygłosił wykład pt. „Mercury – a global and local environmental problem” podczas Interdyscyplinarnej Sesji Naukowej „Chemia a życie” organizowanej co roku przez Instytut ChOChB wraz z Częstochowskim Oddziałem PTChem.

W roku akademickim 2010/2011 na stanowisku profesora zagranicznego zatrudnieni zostali prof. Bernhard Witulski z Laboratoire de Chimie Moléculaire et Thio-organique, ENSICAEN, Université de Caen Basse-Normandie (Francja), prof. Vadim A. Soloshonok, Department of Chemistry and Biochemistry, The University of Oklahoma (Norman, Oklahoma, USA-Past Chair, Division of Fluorine Chemistry, The American Chemical Society) oraz prof. Gerhard Braunegg z University of Technology Graz (Austria).

Profesor Bernard Witulski poprowadził zajęcia ze studentami kierunków chemia i biotechnologia, omawiając zagadnienia poświęcone nowoczesnej chemii związków aromatycznych i heteroaromatycznych. Ponadto prof. Witulski wygłosił cykl wykładów dla pracowników Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i pracowników Wydziałów Chemicznych innych uczelni, poświęcony zastosowaniu reakcji katalizowanych palladem w syntezie organicznej oraz chemii i zastosowaniom inamidów w syntezie organicznej.

Profesor Vadim A. Soloshonok w bieżącym roku akademickim poprowadził zajęcia seminaryjne ze studentami kierunku biotechnologia, omawiając niezwykle interesujące zagadnienia z obszaru chemii fluoroorganicznej. Ponadto wygłosił cykl wykładów dla pracowników Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego poświęcony chemii związków fluoru, syntezie i zastosowaniom biologicznie aktywnych związków fluoru.

Obecnie w Instytucie Chemii, Ochrony Środowiska i Biotechnologii gości prof. Gerhard Braunegg. Profesor

Braunegg prowadzi badania nad syntezą polimerów, w szczególności poliesterów, z wykorzystaniem metod biotechnologii. Jego prace dotyczą nie tylko problemów podstawowych związanych z syntezą polimerów z wykorzystaniem mikroorganizmów oraz izolowanych enzymów lecz również zastosowań przemysłowych. Jest doradcą w Serrana, Sao Paulo, Brazylia; BASF, Ludwigshafen, Niemcy; National Innovation Agency Bangkok, Tajlandia oraz członkiem międzynarodowej grupy ekspertów *Environmentally Degradable Polymers and Plastics*, UNIDO, ICS UNIDO, Triest Włochy. Konsorcjum ARENA założone przez profesora G. Braunegga (jest jego prezesem) to organizacja prowadząca prace badawcze dotyczące syntezy (metodami biotechnologii), przetwarzania i zastosowań biopolimerów. Prof. Gerhard Braunegg prowadzi zajęcia seminaryjne ze studentami kierunku biotechnologia, omawiając zagadnienia poświęcone biotechnologii surowców odnawialnych, bioreaktorom, źródłom węgla oraz produkcji biopolimerów.

W maju 2011 roku zajęcia ze studentami chemii poprowadzi prof. John A. Joule z The School of Chemistry, The University of Manchester (Anglia), wybitny chemik zajmujący się chemią związków heterocyklicznych, autor m.in. znanego na całym świecie podręcznika akademickiego *Heterocyclic Chemistry*, który doczeka się już piątego wydania.

dr hab. prof. AJD Janusz Kapuśniak
Dyrektor IChOChB

GOŚCIE Z TEXASU

8 studentów z amerykańskiego East Baptist Texas University gości w Częstochowie. Grupę opiekuje się dr Dave Collins. Spotykają się z przedstawicielami Uczelni (także AJD). Odwiedzi Liceum „Norwida” i Szkołę Podstawową nr 29. Będzie hospitał w zajęciach. Zwiedzi region, Częstochowę, a także pojedzie do Krakowa, Wieliczki i Oświęcimia-Brzezinki. Wizyta odbyła się w dn. 11-21 maja.

NASI W PRIMUSIE

Etap Regionalny 42 Edycji Konkursu Primus Inter Pares przyniósł sukces studentom AJD, którzy zajęli 1 i 2 miejsce. Na podium uplasowała się studentka Aleksandra Deska (Politologia), na drugim miejscu znalazł się student Rafał Tomala (Ochrona Środowiska). Trzecie miejsce przypadło studentce Wyższej Szkoły Lingwistycznej Ewelinie Jendrzok. Koordynatorem Konkursu była Karina Szewczyk z AJD. Więcej pod adresem:

<http://www.samorzadstudencki.ajd.czyst.pl/>

UPÓR I WIARA KLUCZAMI SUKCESU STUDENTA

Upór, który pozwala przezwyciężyć s³aboci i trudnoœci decyduje o sukcesie - powiedzia³ JM Rektor AJD prof. Zygmunt B¹k na spotkaniu ze studentami wyró¿nionymi stypendiami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wy¿szego. W tym roku akademickim nagrody otrzymali: Marta Ujma i Krzysztof Œwierczyñski (studenci kierunku pedagogika Wydzia³ Pedagogiczny) za wybitne osi¹gniêcia naukowe. Tutaj o sukcesie decydowa³y nie tylko wysoka œrednia (minimum 4,5, by m³oc myœlaæ o staraniach), ale równie¿ anga¿owanie siê w ¿ycie Uczelni, praca na rzecz spo³ecznoœci akademickiej, dzia³alnoœæ w ko³ach naukowych, publikacje, badania naukowe oraz inne przejawy dzia³alnoœci wykraczaj¹ce poza standardowy tok studiów. Ciekawostkê stanowiæ mo¿e fakt, ¿e student Krzysztof Œwierczyñski jest cz³onkiem czêstochowskiej Rady Miasta bie¿¹cej kadencji. Jest równie¿ studentem kierunku psychologia w Uniwersytecie Opolskim, a tak¿e sêdzi¹ pi³ki no¿nej. Marta Je¿ i Katarzyna Ostapska zosta³y docenione za sukcesy

w sporcie (pierwsza z pañ trenuje tenis ziemny i raketlon, a to sport w którym gra siê z przeciwnikiem w ka¿dym z czterech sportów „raketkowych”: tenisie sto³owym, badmintonie, squashu i tenisie ziemnym, a druga podnosi ciê¿ary). Obydwie studentki kszta³c¹ siê na kierunku wychowanie fizyczne na Wydziale Pedagogicznym.

- Przygodê ze sportem rozpoczê³am lata temu, ju¿ jako dziecko. Najpierw by³ to tenis. Jakicêczas p³yniej dowiedzia³am siê o znanej na zachodzie dyscyplinie - raketlonie. Ta dyscyplina jest tam bardzo popularna. Postanowi³am spr³obowaæ swych si³ tak¿e w tej dyscyplinie i tak zosta³o. Mnóstwo czasu poœwiêcam na treningi. By do czegoœdojœci osi¹gn¹æ sukces potrzebne s¹ niestety nie tylko chêci, ale równie¿ pieni¹dze. Wydatki na treningi i uprawianie sportu na moim poziomie s¹ du¿e, st¹d stypendium z pewnoœci¹ bêdzie przeznaczone czêœciowo na sport i mój rozwój, czêœciowo na moje wydatki - powiedzia³a Marta Je¿.

- Moja œrednia to 4,6. Pracujê w Kole Naukowym Studentów Pracy Socjalnej, w Studenckim Kole Badañ Spo³ecznych. Pomagam wydawaæ wydzia³ow¹ gazetkê „Preteksty”, anga¿ujê siê w konferencje naukowe i sympozja, na których mia³am swoje wyst¹pienia i liczê na ich opublikowanie. Dodatkowo studiujê w policealnym studium, gdzie mam nadziejê uzyskaæ dyplom technika w administracji - wylicza Marta Ujma. - Po ukoñczeniu studiów z pewnoœci¹ wybiorê siê na jakicêkierunek studiów podyplomowych. Na razie moim marzeniem jest obrona pracy magisterskiej. W trakcie spotkania z rektorem i zaproszonymi do udzia³u w spotkaniu w³adzami Wydzia³u Pedagogicznego studenci dzielili siê swoimi spostrze¿eniami z nauki na WP. Zwracali uwagê jak istotn¹ pomoc, zw³aszcza dla sportowców, stanowi mo¿liwoœæ kszta³cenia siê w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów. Rektor zwracaj¹c siê do zebranych podkreœli³, ¿e nie by³oby sukcesu bez ofiarnej pracy trenerów i opiekunów.

Marek Makowski

Na fotografii (od lewej): Krzysztof Œwierczyñski, Katarzyna Ostapska, Marta Je¿, Marta Ujma oraz dr Joanna Rodziewicz-Gruhn i Prorektor ds. Wychowania i Nauczania AJD dr hab. Eligiusz Ma³olepszy, prof. AJD

TARGOWALI SIÊ I SZKOLILI

Targi Pracy i Przedsiêbiorczoœci odbywaj¹ce siê w AJD zgromadzi³y kilkuset studentów, absolwentów oraz innych poszukuj¹cych pracy i wiadomoœci jak szukaæ zatrudnienia czy np. jak uruchomiæ w³asn¹ dzia³alnoœæ gospodarcz¹.

- By³o du¿e zainteresowanie imprez¹ - mówi dr Rafa³ Miedzieñski, pracownik Wydzia³u Matematyczno-Przyrodniczego AJD, wspó³organizator Targów. - Adresowalimy j¹ g³ównie do studentów zaanga¿owanych w projekt „Wykorzystaj szansê - zajêcia wyrównawcze, kursy, szkolenia i sta¿e klucze do sukcesu na rynku pracy”, ale ofertê postanowilimy rozszerzyæ i dotrzeæ tak¿e do innych m³odych i ludzi nie zwi¹zanych w ¿aden sposób z Uczelni¹. Staramy siê przekazaæ odwiedzaj¹cym targi jak najwiêcej informacji o rynku pracy, tak¿e zadbaliemy o to, by bezrobotni lub ludzie myœl¹cy o zmianie zatrudnienia mogli znaleŹæ coœ dla siebie i wynieœæ konkretne informacje.

Impreza zgromadzi³a ok. 30 wystawców. Prezentowano mo¿liwoœci lokalnych firm oraz zachêcano do uruchomienia w³asnej dzia³alnoœci gospodarczej. Ci, którzy odwiedzili warsztaty mogli m. in. dowiedzieæ siê jak otworzyæ w³asn¹ firmê lub j¹ zamkn¹æi jakie dzia³ania poczyni¹ by unikn¹æ³opotów z tym zwi¹zanych. - W takich targach biorê udzia³ po raz pierwszy. Nie s¹ dzi³am, ¿e na tyle sposobów mo¿na poszukiwaæ pracy. Najbardziej podoba³ mi siê warsztat, gdzie dowiedzia³am siê jak napisæ dobrze cv - t³umaczy Sylwia Rakocz, absolwentka czêstochowskiej Uczelni.

SŁUCHALI KORWINA W SKUPIENIU

Janusz Korwin-Mikke spotka³ się ze studentami Akademii im. Jana D³ugosza. Przedstawi³ wyk³ad zatytu³owany „Polska zielon¹ wysp¹ dla księgowych, urzędników i biurokracji”. Domaga³ się uproszczenia procedur w instytucjach, nowych rozwi¹zań w prawie, u³łatwień dla podatników i większego nacisku na prawa jednostki. Zdaniem Korwina-Mikke liczy się kreatywno³ i przedsiębiorczo³, a zbyt du¹ży nadzór państwa powoduje utrudnienia. Zainteresowanie politykiem i jego pogl¹dami by³o całkiem spore, studenci z uwag¹ s³uchali. Wśród zgromadzonych w audytorium pojawiły się również w¹tpliwoci i wręcz krytyczne uwagi pod adresem s³ów Korwina-Mikke. Spotkanie odby³o się 7 kwietnia w Instytucie Nauk Politycznych AJD.

MM

Janusz Korwin Mikke w Instytucie Nauk Politycznych, fot.: MM

STUDIA EUROPEJSKIE NA WYCIĄGNIĘCIE RĘKI

Wielu m³odych ludzi zastanawia się, gdzie studiować, co zapewni im przysz³o³, lepiej zostać w kraju czy wyjechać za granicę. Instytut Fizyki Akademii im. Jana D³ugosza w Częstochowie gwarantuje studia europejskie oraz dwa dyplomy - jeden AJD, a drugi Universite du Maine w Le Mans we Francji, który jest pełnoprawnym dokumentem ukończenia tej uczelni. Studiowanie za granic¹ sta³o się modne i elitarne. Nie wszystkich jednak sta³ena wyjazd i d³ugotrwa³y pobyt za granic¹. Instytut Fizyki proponuje absolwentom dyplom francuskiej uczelni bez op³at i dodatkowych kosztów.

Instytut Fizyki AJD we współpracy z Instytutem Fizyki Uniwersytetu du Maine prowadzi nabór na studia II stopnia na kierunku Fizyka o specjalności Nanofizyka i nanomateriały. Studia s¹ adresowane do osób, które posiadają dyplom ukończenia studiów I stopnia na jednym z kierunków: fizyka, chemia, in¹żynieria materiałowa. S¹ to studia oparte na nowoczesnej idei studiowania - otwartej na naukę, podróż, międzynarodowe do³wiadczenie, jak również przysz³1 pracę w najlepszych zakładach elektronicznych w Europie. Studenci wyjeżdżają do Francji dwa razy w ci¹gu toku studiów, w trakcie drugiego i czwartego semestru. W zwi¹zku z wyjazdami niezbędna jest znajomość języka angielskiego, ponieważ czę³o zajęcia odbywa się w tym języku. Dla studentów polskich przewidziano więc rozszerzony program nauki języka angielskiego uwzględniający specyfikę terminologii i komunikacji w obszarze naukowo-technicznym.

AJD wypromowa³a już pierwszych studentów tej specjalności. Wszyscy absolwenci dalej zwi¹zani s¹ z fizyk¹ - pracują jako asystenci w jednostkach naukowych lub kontynuują studia doktoranckie. Pobyt za granic¹, znajomość pracy naukowej w du¹żych laboratoriach badawczych oraz znajomość technicznego języka angielskiego daje szerokie możliwości zatrudnienia w renomowanych zakładach produkcyjnych branży technicznej. Dla m³odych ludzi najważniejsze jest to, że nikt z absolwentów nie jest bezrobotny. Absolwenci AJD pracują w wielu europejskich uniwersytetach, a to jest najlepszy wytyk¹ Instytutu Fizyki AJD, jak również oferty kształcenia oferowanej przez tę jednostkę.

Zainteresowani uzyskaniem większej ilości informacji na temat warunków studiowania nanofizyki mogą kontaktować się z koordynatorem programu dr hab Ma³gorzat¹ Makowsk¹ -Janusik, adres e-mail m.makowska@ajd.czest.pl. Na stronie internetowej www.if.ajd.czest.pl zamieszczone s¹ opinie studentów na temat proponowanych studiów.

Dr hab. Ma³gorzata Makowska-Janusik

DZIEŃ DAWCY SZPIKU

24 marca na Wydziale Pedagogicznym AJD odbyła się „Dzień Dawcy szpiku w Częstochowie”. Już przed 10.00 widać było zainteresowanie całością akcji. Zaintrygowani studenci podchodzili do stolików, umieszczonych przed wejściem i - zachęceni przez członków Stowarzyszenia Młodych Demokratów, którzy udzielali im informacji na temat zabiegu - wypełniali kwestionariusze. Również w sali, gdzie odbywało się badanie i pobranie komórek panowała wesoła i przyjazna atmosfera. Zarówno pielęgniarki, jak i koordynatorzy akcji uśmiechali się ciepło do wszystkich i chętnie odpowiadali na wszelkie pytania. Dobry nastrój udzielał się wszystkim, tak samym bezpośrednio zaangażowanym w akcję, jak i tym, którzy zdecydowali się zostać potencjalnymi dawcami szpiku.

Dlaczego warto zostać potencjalnym dawcą?

Zapytani studenci bardzo chętnie odpowiadali na to pytanie. Motywy, którymi się kierowali, były takie same: chęć niesienia pomocy.

- Jestem wielokrotnym dawcą krwi. Oddawanie szpiku również nie jest mi obce. Jeżeli podzielenie się tak niewielką ilością swojej krwi, to czemu tego nie zrobić – mówi Ewa, studentka filozofii – no w końcu, a zwłaszcza, że innym mój szpik może się przydać uratować życie. W takich momentach nie można być egoistą! – dodaje jej koleżanka.

- Ludzie stworzeni są, aby pomagać. Nie można swoim egoizmem odbierać innym szansy na życie. Pomagając innym, pomagamy również sobie. Stajemy się lepsi. Nic nie daje takiej satysfakcji, jak pomaganie innym – mówi student chemii.

Dzień Dawcy Szpiku w Częstochowie

24 marca 2011 (czwartek), Częstochowa

W Polsce co godzinę stawiana jest komuś diagnoza: nowotwór krwi, czyli białaczka. Co drugi chory na białaczkę, zakwalifikowany do przeszczepienia od dawcy niespokrewnionego nie znajduje go. Zarejestruj się jako potencjalny dawca szpiku. I Ty możesz uratować komuś życie. Rejestracja zajmuje tylko chwilę.

Rejestracja potencjalnych dawców:

Data: czwartek, 24 marca 2011

Godziny: 10.00-16.00

Miejsce: Akademia im. Jana Długosza, Wydział Pedagogiczny

Adres: ul. Waszyngtona 4/8

Pamiętaj, weź ze sobą dokument tożsamości z numerem PESEL.

Rejestracja jako potencjalny dawca jest bardzo poważną decyzją. W przypadku gdy okaże się, że właśnie Ty jesteś genetycznym bliźniakiem, dasz komuś nadzieję na nowe ŻYCIE. Jeśli wtedy zrezygnujesz, odbierasz komuś tę nadzieję. Zastanów się, zanim podejmiesz decyzję o rejestracji.

Więcej o rejestracji i zostaniu dawcą na www.dkms.pl

Organizatorzy

Patronat Honorowy Sponsoring

WSPÓLNE PRZECIW BIAŁACZCE

Fundacja Białej Krewi - Dzielisz się, uratujesz - Organizacja Prywatnie Publikująca - Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, ul. 22 331 01 47, fax 22 331 01 45, www.krwidzielnym.pl

www.dkms.pl

Jak widać studenci chętnie pomagają. Nie szukają długo wymownych i barwnych odpowiedzi. O swoich motywach mówi prosto i bardzo szczerze.

- Jeżeli pojawia się możliwość pomocy innemu człowiekowi, to warto z niej skorzystać. Są różne koleje losu i nie wiadomo, czy my też nie będziemy kiedyś potrzebować takiej pomocy. Dobro zawsze wraca i to ze zdwojonym siłą – zachęca Damian.

Jak zachęcić osoby niezdecydowane?

Ludzie mają różne wrażliwości, co do oddawania szpiku. Często wynikają one z błędnego rozumienia tego zabiegu, albo (co jest bardzo częste) po prostu z niedoinformowania. Niektórzy obawiają się również, że po zarejestrowaniu w bazie danych jako potencjalny dawca zostaną zobowiązani do udzielenia pomocy obcej osobie, że kiedy zadzwoni do nich telefon to nie zostaną nawet zapytani o zdanie, tylko będą musieli oddać szpik. To pytanie zostało skierowane do osób zaangażowanych w akcję w sposób bezpośredni.

- Chciałbym rozwiązać wrażliwość ludzi, którzy, mimo iż chcą być poten-

Rejestracja uczestników, fot.: E. Nita

cyjnymi dawcami, obawiaj się tego. Sam zabieg, który tutaj przeprowadzamy polega na pobraniu 4 ml krwi. To tylko lekkie ukłucie igły i w sumie na tym się kończy. Jest on przeprowadzany profesjonalnie i całkowicie bezpiecznie – zapewnia Damian Węgrzyński, przewodniczący Stowarzyszenia Młodych Demokratów

- Ważne jest, aby dzielić się sobą, swoim życiem. Każdy, kto bierze udział w dzisiejszej akcji, ma szansę stać się dawcą. Niestety tylko około 5% z uzyskanych dzisiaj próbek będzie kwalifikowało do skierowania na dalsze badania, ale kto wie czy ktoś nie znajdzie się w tym 5%, prawda? W końcu nie codziennie trafia się okazja, aby tak małym kosztem uratować komuś życie. Może pobranie szpiku do zabiegów najprzyjemniejszych nie należy, jednak nie jest to powód, aby z niego zrezygnować – zachęca jedna z pielęgniarek.

O samym zabiegu

Słyszymy wiele różnych opinii i zdań o samym zabiegu pobierania szpiku. Niestety, często nasz kojarzy go z olbrzymią strzykawką i tak samo wielką, ostrą igłą wbijaną w biodro. Towarzysząca temu ból o dużym natężeniu. Nie jest to prawda. O rozwianie tego typu wątpliwości poproszona została pani Katarzyna Jabłońska, manager ds. rekrutacji dawców z Fundacji DKMS.

- Co do samego zabiegu pobierania szpiku to dla większości pacjentów jest on praktycznie bezbolesny. Tylko niewielka część z nich odczuwa ból, ale jest on niewielki i raczej podobny do dolegliwości, jakie towarzyszą zakwasom. Dodatkowo zabieg wykonywany jest pod narkozą i przy pełnej opiece medycznej. Jak sama widzisz, nie ma się czego obawiać

Pani Katarzyna, opowiada o pobieraniu szpiku, przybliża także wygląd samego zabiegu.

- Istnieją dwie metody pobierania szpiku kostnego. Jedną z nich, która stosowana jest znacznie rzadziej, polega na otrzymaniu go z grzebienia kości biodrowej. To właśnie tego zabiegu tak bardzo obawiają się przyszli dawcy. Jak już wspominałam, jest on dokonywany w pełnej narkozie i trwa około 40 min. Później taki pacjent pozostaje przez jedną dobę

na obserwacji w szpitalu. Jest mu zapewnione bezpieczeństwo i opieka medyczna. Oczywiście zabieg nie ma żadnych skutków ubocznych. Tylko niektórzy pacjenci odczuwają „zakwasy” w miejscu pobrania szpiku, ale nie sprawiają one trudności w normalnym funkcjonowaniu. Druga metoda, polega na wyseparowaniu komórek krwiotwórczych z krwi obwodowej. Pacjent leży na boku i jest podłączony dwiema, specjalnymi rurkami do maszyny, która pobierze i odseparuje krew, która później wraca drogą rurki do organizmu. Nie powoduje on żadnych skutków ubocznych. Jedyną niedogodnością, jaka się z nim wiąże to czas trwania (2 godziny). Ten zabieg również nie jest niebezpieczny ani bolesny.

W akcji wzięły udział 144 osoby. Jest to dobry wynik, ale mogłoby być jeszcze lepiej, gdyby nie obawy wynikające z niedoinformowania społeczeństwa. Jak dowiedziałam się od przewodniczącego SMD, planowana jest już kolejna tego typu akcja. Tym razem będzie miało miejsce na Politechnice Częstochowskiej w okolicach pałacu.

Jeżeli po przeczytaniu tego artykułu zdecydujesz się zostać potencjalnym dawcą, a jesteś osobą, która ukończyła osiemnasty rok życia, ale nie przekroczyła jeszcze pięćdziesięciu pięciu lat i waży, co najmniej pięćdziesiąt kilogramów, możesz zarejestrować się na stronie www.dkms.pl. Otrzymaś wtedy drogą pocztową pakiet rejestracyjny, który zawierać będzie odpowiedni formularz, pakiet informacyjny oraz waciki, za pomocą których pobierzesz wydzielinę z jamy ustnej. Wypełniony formularz oraz waciki z pobranym materiałem należy odesłać do Fundacji.

Pamiętaj, że przy okazji do walki z białaczką możesz uratować komuś życie!

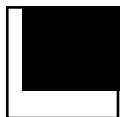
Ewa Grzeńkowska
Fot.: E. Nita

HISTORYK DOCENIONY

Doktor Marceł Antoniowicz, dyrektor Instytutu Historii AJD, został tegorocznym laureatem Nagrody im. Adama Heymowskiego. Jest ona przyznawana przez Polskie Towarzystwo Heraldyczne za prace naukowe z dziedziny heraldyki, genealogii i pokrewnych im nauk. Jury nagrodiło w ten sposób opublikowaną niedawno książkę dr. Antoniowicza pt. „Protoplaci księcia Radziwiłłów. Dzieje mitu i meandry historiografii”.

Serdecznie gratulujemy!

MM

PROF. ZW. DR HAB. JAN PRZEWŁOCKI (1939-2011)

12 marca 2011 roku zmarł profesor Jan Przewłocki. Wieloletni pracownik Wydziału Filologiczno-Historycznego AJD. Profesora zapamiętamy jako doskonałego naukowca, wychowawcę wielu młodych pokoleń historyków i miłośników historii. Dał się poznać jako aktywny członek społeczności akademickiej związanej z częstochowską Uczelnią. Zawsze życzliwie nastawiony do świata oraz problemów innego człowieka, żywo komentował otaczającą nas rzeczywistość trafnie i celnie posługiwał się dowcipem podpartym wiedzą...

Prof. zw. dr hab. Jan Przewłocki urodził się 4 listopada 1939 r. w Marles les Mines we Francji. Tam uczęszczał do szkoły podstawowej. W 1947 r. przyjechał z rodzicami do Polski. Zamieszkał w Wałbrzychu, gdzie ukończył szkołę podstawową i średnią. W 1957 r. podjął studia historyczne w Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1962 r. obronił pracę magisterską pt. *Stosunki francusko – radzieckie w latach 30 – tych* pod kierunkiem prof. H. Batowskiego i w tym samym roku podjął pracę zawodową w Liceum Ogólnokształcącym w Rudzie Śląskiej (Kochanowice). Od 1 stycznia 1965 r. rozpoczął pracę w Śląskim Instytucie Naukowym w Katowicach. W 1968 r. obronił pracę doktorską na Uniwersytecie Jagiellońskim. Podstawą obrony była dysertacja pt. *Międzysojusznicza Komisja Rządowa i Plebiscytowa na Górnym Śląsku w latach 1920–22*.

Praca została opublikowana i uzyskała nagrodę czasopisma „Polityka”. W 1971 odbył 9-miesięczny staż naukowy w Paryżu, połączony z wykładami naukowymi. W 1975 przedłożył rozprawę habilitacyjną pt.: *Analiza zainteresowań Zachodniej Europy kwestiami Górnego Śląska w okresie międzywojennym, z jednoczesnym szerokim uwzględnieniem panoramy politycznej Europy tego okresu*, która stała się podstawą do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Od 1 grudnia 1975 r. zatrudniony na stanowisku docenta w Śląskim Instytucie Naukowym. Od 1 października 1976 pracownik Uniwersytetu Śląskiego, zatrudniony na stanowisku docenta. 12 listopada 1987, decyzją Rady Państwa uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego. Od 1 października

1995 profesor zwyczajny Uniwersytetu Śląskiego i WSP w Częstochowie. Od 1987 r. przewodniczący Komisji Historycznej PAN Oddział w Katowicach. Współpracownik Komisji Środkowoeuropejskiej PAU. Autor ok. 15 księzek, redaktor ok. 12 prac zbiorowych, wydanych w Katowicach i Opolu, autor kilkudziesięciu artykułów. Pod jego kierunkiem 17 osób uzyskało stopień naukowy doktora oraz ok. 1200 osób tytuł zawodowy magistra. Autor 5 recenzji na tytuł profesora, 15 recenzji habilitacyjnych, 17 recenzji doktorskich. Uczestniczył w konferencjach naukowych we Francji, Niemczech, dawnej Czechosłowacji i Związku Radzieckim.

Pełnione funkcje:

- od 1.11.1976 prodziekan Wydziału Nauk Społecznych UCE
  - od 1.05.1979 dziekan Wydziału Nauk Społecznych UCE
  - w latach 80. dwie kadencje prodziekan Wydziału Nauk Społecznych UCE
  - w latach 80. dyrektor Instytutu Historii WSP w Opolu
  - od 1.09.1993 do 31.08.1990 dziekan Wydziału Filologiczno-Historycznego WSP w Częstochowie
  - od 1.09.1999 prodziekan Wydziału Filologiczno-Historycznego WSP w Częstochowie
  - od 1.01.1977 kierownik Zakładu Międzynarodowych Stosunków Politycznych XX w. na Wydziale Nauk Społecznych UCE
- Odnznaczony Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi i Medalem Edukacji Narodowej.

Dr Marceł Antoniowicz

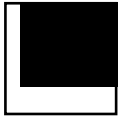
PROMOCJA KSIĄŻEK HISTORYCZNYCH

Pracownicy Instytutu Historii AJD uczestniczyli w promocji swoich księzek. Profesor Tadeusz Srogosz zaprezentuje pracę zatytułowaną „Wojna i swawolny. Z dziejów obyczajów armii koronnej w XVII wieku”, dr Marceł Antoniowicz księkę zatytułowaną „Protoplaści księstwa Radziwiłłów. Dzieje mitów i meandry historiografii”, a dr Maciej Trbski jest autorem publikacji „Kawaleria królestwa Polskiego 1815-1830”. Spotkanie odbyło się 22 lutego 2011 roku w częstochowskim OPK „Gaude Mater”, ul. Dąbrowskiego 1. Spotkało się, ze sporym zainteresowaniem ze strony czytelników i miłośników historii. Organizatorami spotkania byli: Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Częstochowie i OPK „Gaude Mater”.

MM

Na zdjęciu autorzy księzek - naukowcy AJD,
fot.: dr Joanna Bochaczek-Trbska

PROF. ZW. DR HAB. BARTŁOMIEJ SZYNDLER (1939-2011)

6 stycznia 2011 roku zmarł prof. dr hab. Bartłomiej Szynkler. Aby uczcić Jego pamięć poniżej publikujemy kazanie wygłoszone podczas pogrzebu przez ks. prof. Jan Zwiłka 10 stycznia 2011 roku w Będzinie.

Pogrążona w żałobie rodzina z Małżonką na czele, Wasza Magnificencjo. Panie Rektorze, Panie Dziekanie z Profesorami i Pracownikami naukowymi Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Przedstawiciele Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytetu Świętokrzyskiego w Kielcach. Drodzy Bracia Kapłani. Bracia i siostry w Chrystusie Panu.

Otoczamy dzisiaj w zamkowym kościele Przenajświętszej Trójcy w Będzinie trumnę op. zmarłego profesora zwyczajnego dra hab. Bartłomieja Szynklera, męża, ojca rodziny, pracownika naukowego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Uniwersytetu Marii Curie w Lublinie i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach. Obok tej trumny stoi ziemską rodziną zmarłego, żona dzieci oraz dalsi i bliżsi krewni, aby w tym domu bożym publicznie wyrazić zmarłemu ostatnie na tej ziemi wyrazy więzi rodzinnych, wdzięczności oraz zapewnienia, że pamięć o nim będzie zachowana w ich sercach na najdłuższe lata. Te uczucia, które wiążą ich przez lata jego życia ziemskiego będą trwałe nadal w ich sercach.

Czym jest śmierć w rodzinie, tego nie potrzeba nam przypominać doświadczaliśmy tego wielokrotnie. Wszyscy tu zebrani wyrażamy słowa szczerego współczucia małżonce i najbliższej rodzinie. Mamy w świadomości doświadczenie długiej i ciężkiej choroby zmarłego, ale także samarytańskiej opieki ze strony najbliższych oraz naszej pamięci w tych chwilach tego doświadczenia. Śmierć bez nadziei nowego życia byłaby największym tragizmem człowieka. Zaopamięć wspomnienia li – tylko w kategoriach ludzkich wcześniej czy później będą się zacieśniać. I gdyby na tym kończyło się życie człowieka, byłoby ono bardzo ubogie i godne pożałowania. Nasza obecność w tej chwili świadczy, iż jesteśmy, że życie nie kończy się, ale zmienia, śmierć nie jest kresem, ale przejściem do innego życia, w którym nie będzie ani bólu, ani smutku, ani żez, ale będzie ale będzie wieczna radość w mieszkaniu, które swoim wiernym przygotował zwycięzca śmierci. Ta wiara i nadzieja dzieciak nas licznie zgromadziła wokół trumny zmarłego profesora.

Mówiono kiedyś – *non omnis mortiar* – bo po człowieku zostaną jego dokonania, jego dzieła i trwałość. Ale jakże wielkim jest zapewnienie Boskiego Nauczyciela – Jam jest zmartwychwstanie i życie, kto wierzy we mnie nie umrze na wieki. To jest dopełnienie i wywyższenie naszego ziemskiego człowieczeństwa. W tym świetle spoglądamy

na życie zmarłego. A jak dokładnie pamiętamy owe słowa z wadowickiej owini – i stał d wszystko się zaczęło i życie, i nauka, i doświadczenie, i wszystko.

I tutaj w tej chwili rozglądam się za miejscem chrzcielnicą, bowiem i tutaj zaczęło się dla zmarłego to wszystko, co było w jego doczesnym życiu i w życiu, którego początku już doświadczył. Był seniorem w rodzinie, a jego postawa i wrodzone dostojęństwo czyniły go jakby patriarchą w swoim otoczeniu. Taka postawa wypływała z wielkiego doświadczenia życiowego ofiarnej pracy i miłości do najbliższych oraz szczerą przyjaźni do spotkania na drodze swojego życia ludzi. Ta skarbnica jego doświadczenia i wiedzy była tak bogata, iż mogli z niej czerpać wszyscy, którzy spotkali go na drogach swojego życia i wydawało się, że nigdy nie pomniejszała się jej zawartość. Ta cecha charakteru wydawała się tak naturalna, iż słyszano ją w sposób naturalny wypływała z jego umysłu i serca. Ale tak się tylko wydawało. Bo te wartości nabył wielkim wysiłkiem osobistej pracy i poświęcenia. Tego otwartego i życzliwego serca uczył się od najmłodszych lat swego życia i nie zapomni o tym przez całe swoje życie. Najmłodsze lata spędził w tym mieście, tak ciężko doświadczonym w okresie okupacji hitlerowskiej, kiedy tyłu mieszkańców narodowości żydowskiej Będzina zostało skazanych i wymordowanych tu w mieście i w obozie zagłady w Auschwitz-Birkenau, a ludność narodowości polskiej doznała największych represji. Ale nauka i doświadczenie tamtych lat były jednocześnie zahartowaniem na późniejsze lata równie trudne, które wymagały osobistego poświęcenia, by zachować osobistą godność w latach powojennych. Szukanie godnego dla siebie miejsca w społeczeństwie nie było sprawą ani prostą, ani łatwą. Właściwie rozumiana przez zmarłego ambicja prowadziła go trudnymi drogami do realizowania podjętych celów i planów w swoim życiu. Jego droga życiowa prowadziła poprzez zdobywanie wykształcenia na wszystkich poziomach, aż do najwyższych laurów akademickich, od szkoły podstawowej aż po wykształcenia wyższe. Chciał służyć społeczeństwu w kształtowaniu najwyższych wartości – służyć prawdzie, tej pisanej przez małe „p” i przez duże „P”. Bowiem ludzka prawda pisana przez małe „p” zawsze prowadzi do odwiecznej prawdy pisanej przez duże „P”, czyli do Tego, który powiedział „Jam jest drogą, prawdą i życiem”. Służba Prawdzie jest zawsze wspólnym mianownikiem dla różnych poglądów i ideologii, ale każdy człowiek musi osobie wyciągnąć dla siebie odpowiednie wnioski, którym warto być wiernym przez swoje życie. To

jest s³u¿ba najwy¿szym idea³om. Te idea³y przyœwieca³y zmar³emu w czasie ca³ego jego ¿ycia.

Rodzina dla Zmar³ego zawsze stanowi³a najwy¿sz¹ wartoœæ. Nie szczêdzi³ dla niej si³ i zdolnoœci. Bra³ na siebie odpowiedzialnoœæ za swoj¹ rodzinê i chocia³ jej zapewnia³ jak najlepsz¹ przysz³oœæ, bo to by³o Jego zadaniem jako Mê¿a i Ojca rodziny. Z prawdziw¹ radoœci¹ w chwilach zwierzêñ wypowiada³ siê o swojej rodzinie, o wspólnych radoœciach i trudnoœciach. Z dum¹ wspomina³, ¿e zarówno w rodzinie – ony, jak i w Jego rodzinie byli duchowni, spoœród których cieszy³ siê najbardziej wszystkimi sukcesami naukowymi obecnego dzisiaj ks. Prof. Grzegorza Noszczyka, pracownika naukowego Uniwersytetu Œ¹skiego. Pismo œw. mówi, ¿e za sprawiedliwymi id¹ dobre uczynki. I za Zmar³ym Profesorem jego dobre uczynki nie zatrzymaj¹ siê w tej trumnie, ale pójd¹ a¿ przed tron Najwy¿szego. Jego œmieræ w uroczystoœci Trzech Króli w godzinie konania Pana Jezusa i Mi³osierdzia Bo¿ego posiada szczegól¹ wymowê. Pan Jezus Mi³osierny – Jezu ufam Tobie – wezwa³ Go do siebie. Niech za Bo¿e Mi³osierdzie bêdzie wiecznym ukojeniem dla Zmar³ego po trudach ziemskiego pielgrzymowania.

Ale przy tej trumnie zgromadzi³a siê tak¿e druga rodzina Zmar³ego – rodzina akademicka, ta któr¹ stanowi *univeristas magistrorum ac studentinum*. Ta rodzina by³a w Wy¿szej Szkole Pedagogicznej w Kielcach, w Uniwersytecie Marii Curie-Sk³odowskiej w Lublinie, i najd³u¿ej trwaj¹ ca w Akademii im. Jana D³ugosza w Czêstochowie. W tej

ostatniej Uczelni pracowa³ jako nauczyciel akademicki, kilkanaœcie lat jako profesor i kierownik Zak³adu historii XIX w. Jako profesor pracowa³ najpierw w Zak³adzie Historii Nowo¿ytnej. Z radoœci¹ zosta³ przyjêty na kierownika Zak³adu i innych pracowników. Potrafi³ wytworzyæ wokó³ siebie atmosferê zaufania, szacunku i uznania. Jego wyst¹pienia na zebraniach naukowych Zak³adu Historii Nowo¿ytnej zawsze wноси³y nowe spojrzenie na znane fakty i wydarzenia historyczne, a g³osy w dyskusjach przyczynia³y siê do lepszego przedstawienia opinii innych pracowników. Posiada³ szerokie i krytyczne spojrzenie na dzieje szczególnie XIX wieku, a zw³aszcza na powstania narodowe. Ciekawymi, a czêsto nowymi faktami, budzi³ zainteresowanie tymi zagadnieniami innych pracowników. Jego seminarium naukowe cieszy³o siê liczn¹ frekwencj¹ studentów, pisz¹cych prace licencjackie i magisterskie. Studenci wiedzieli, ¿e w szkole profesora Szyndlera zdobêd¹ doskona³¹ metodê historyczn¹ oraz poznaj¹ sztukê zg³êbiania dotychczasowej wiedzy. Z prawdziw¹ satysfakcj¹ i g³êbokim znanstwem prowadzi³ rozprawy doktorskie, jego doktorzy byli dla niego prawdziw¹ dum¹. Dla studentów zawsze mia³ czas, aby s³u¿yæ pomoc¹ i dobr¹ rad¹. Jego dorobek naukowy, bogaty i oparty na prawdzie stanowi trwa³y dorobek jego ¿ycia i bêdzie s³u¿yæ prawdzie w przysz³oœci. O tym dorobku mo¿na siê tylko wyraziæ najwy¿szym uznaniem.

Akademia im. Jana D³ugosza w Czêstochowie w 2009 r. uhonorowa³a Profesora dzie³em „*Silva rerum antiquarum*”.

Z g³êbokim ¿alem przyjêliœmy wiadomoœæ œmierci

Prof. zw. dra hab. Bart³omieja Szyndlera

wybitnego badacza dziejów Polski u schy³ku I Rzeczypospolitej, Insurekcji Kocœiuszkowskiej, doby napoleoñskiej i powstañ narodowych - oraz historii bibliotek w Polsce. Profesor pozostawi³ w spuœciœnie blisko 200 prac naukowych i wydawnictw Ÿród³owych, w tym 25 monografii z dziedziny historii wojskowoœci, historii kultury, biografistyki i bibliotekoznawstwa. W latach 1972-1978 by³ pracownikiem naukowo-dydaktycznym Wy¿szej Szko³y Pedagogicznej w Kielcach. W latach 1978 - 1997 pracowa³ w Zak³adzie Nauk Pomocniczych i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Marii Curie-Sk³odowskiej w Lublinie, gdzie osi¹gn¹³ stopieñ doktora habilitowanego i tytu³ profesora. W 1997 roku, ju¿ jako profesor zwyczajny, zwi¹za³ siê z Wy¿sz¹ Szko³¹ Pedagogiczn¹, dzisiaj Akademi¹ im. Jana D³ugosza. By³ wspó³twórc¹ i pierwszym kierownikiem Zak³adu XIX wieku w Instytucie Historii, w latach 2002-2009, wieloletnim cz³onkiem Rady Wydzia³u Filologiczno-Historycznego i Rady Instytutu Historii, cz³onkiem Senatu Akademii im. Jana D³ugosza w kadencji 2005-2008. Profesor Bart³omiej Szyndler by³ tak¿e aktywnym cz³onkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego – w latach 2002-2005 prezesem Czêstochowskiego Oddzia³u tego¿ Towarzystwa, cz³onkiem Komisji Historycznej Polskiej Akademii Nauk – Oddzia³u w Katowicach, cz³onkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego i Czêstochowskiego Towarzystwa Naukowego. Za osi¹gniêcia w pracy naukowo-dydaktycznej odznaczony m. in. Z³otym Krzy¿em Zas³ugi i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Rodzinie Pana Profesora wyrazy g³êbokiego wœpó³czucia sk³adaj¹

*Dziekan i Rada Wydzia³u Filologiczno-Historycznego,
Dyrekcja i Rada Instytutu Historii
Akademii im. Jana D³ugosza w Czêstochowie*

Księga pamiłkowa dedykowana prof. zw. dr. hab. Bartłomiejowi Szyndlerowi” przygotowana przez dra Roberta Szweda. Na kartkach tej książki historycy wielu uczelni, a głównie miejscowego Instytutu Historii Akademii im. J. Długosza zamieścili wiele bardzo cennych rozpraw jako dowód uznania i szacunku dla swego Kolegi, Przyjaciela oraz Nauczyciela. Natomiast „tabula gratulatoria” zgromadziła jeszcze obfite listy ludzi nauk historycznych nie tylko z kraju, ale także z zagranicy. Dzisiaj ta druga rodzina – akademicka staje przy trumnie swojego Profesora, Kolegi i Przyjaciela, zapewniamy, że Jego pamięć tak jak każda pamięć, która przyszedła za wcześniej, nie zrywa naszej wspólnoty akademickiej – universitas magistrorum ac studentium – naszej Uczelni ze Zmarłym, ale oświadczy, że ta więź pozostaje i przetrwa poza grób. W tym miejscu pragnę zaznaczyć, że zaszczytem dla mnie było przez wiele lat współpracować z Panem Profesorem, a dzisiaj także za szczególne poczytuję sobie, że mogę odprawiać Mszę o wieczny spokój Jego duszy.

Nie znam i nie wiem czy zmarły pozostawił po sobie testament, ale na jego ostatnią wolę patrzę poprzez testament naszego wielkiego Rodaka papieża Jana Pawła II, o którym

tak cudownie mówi, zmarły ostatnio, wybitny aktor i reżyser Krzysztof Kolberger, i słowa papieskiego testamentu były dla niego źródłem siły w czasie ostatnich wielu lat zmagania się z nieuleczalnym nowotworem. Rozmyślając o swojej śmierci, Papież pisał: *Nie wiem, kiedy ona nastąpi, ale tak jak wszystko równie i te chwile oddaję w ręce Matki Mojego Mistrza Totus Tuus. W tych samych rękach matczynych zastawiam wszystko i Wszystkich, z którymi żyłem za życia i moje powołanie... Wszystkim dziękuję. Wszystkich proszę o przebaczenie. Proszę także o modlitwę, aby Miłosierdzie Boże okazało się większe od mojej słabości i niedogodności... wszystkim pragnę powiedzieć jedno „Bóg Wam zapłać” In manus Tuas Domine, commendo spiritum meum. W ręce Twoje, Panie, powierzam ducha mego.*

Wielce Szanowny Panie Profesorze! W imieniu wszystkich tu obecnych serdecznie Cię żegnamy w Panu. Nasza szczerą pamięć i nasze modlitwy pójdą za Tobą. Mieszkałeś przez wiele lat w grodzie Matki Boskiej Częstochowskiej. Niech Patronka naszego Narodu i naszego Miasta wyjedna Ci Boże Miłosierdzie i wieczną szczęśliwość w domu Najwyższego Boga. Amen.

Ks. Jan Zwiłek

SEMINARIA WYDZIAŁU MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZEGO

36. Seminarium Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Jana Długosza odbyło się 1 grudnia 2010 roku. Wykład: Badanie powierzchni stopów objętościowych oraz stopów powierzchniowych metodami skaningowej mikroskopii tunelowej wygłosił **Prof. dr hab. Antoni Ciszewski**, Dyrektor Instytutu Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Na wstępie wykładu Profesor Ciszewski przedstawił strukturę Instytutu Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Wrocławskiego. Instytut Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Wrocławskiego składa się z Zakładów: Zakład Elektroniki Emisyjnej, kierownik dr. hab. Leszek Markowski, Zakład Fizyki Dielektryków, kierownik prof. dr. hab. Ryszard Cach, Zakład Fizyki Nanostruktur, kierownik prof. dr. hab. Jan Kościuszewicz, Zakład Mikrostruktury Powierzchni, kierownik prof. dr. hab. Antoni Ciszewski (i Dyrektor Instytut Fizyki Doświadczalnej), Zakład Modelowania Materiałów i Procesów Powierzchniowych, kierownik prof. dr. hab. Adam Kiejna, Zakład Nauczania Fizyki, kierownik dr. hab. Ewa Dębowska, Zakład Spektroskopii Elektronowej, kierownik dr. hab. Marek Nowicki, Zakład Teorii Powierzchni, kierownik prof. dr. hab. Leszek Jurczyszyn, Zakład Zastosowań Fizyki Jądrowej, kierownik dr. hab. Jan Chojcan.

Następnie Profesor Ciszewski omówił badania prowadzone w poszczególnych Zakładach, dodając historię Zakładów i jak zmieniały się badania prowadzone w tych Zakładach. Dzięki temu słuchacze poznali historię Uniwersytetu Wrocławskiego.

Streszczenie wykładu przygotowane przez Profesora Ciszewskiego: Struktura atomowa i elektronowa powierzchni na ogół odbiega od tej, którą ciało stałe posiada w objętości. Obserwowany w ciągu ostatnich sześćdziesięciu lat rozwój technik doświadczalnych służących do charakteryzacji powierzchni umożliwił przeprowadzenie rozległych i systematycznych badań. Osłonięta i cięgle gromadzona w tej dziedzinie wiedza ma ogromne znaczenie praktyczne, szczególnie w katalizie heterogenicznej, ochronie przed korozją, mikroelektronice i materiałoznawstwie. Występujące tam fundamentalne procesy, takie jak: adsorpcja, dyfuzja powierzchniowa, desorpcja, enukleacja czy wzrost nowej fazy są prawie wyłącznie determinowane przez własności powierzchniowe. Jeżeli powierzchnia czystych metali może w odniesieniu do objętości różnić się jedynie strukturą krystalograficzną (rekonstrukcja, relaksacja), to w przypadku stopów w większej wypadku różni się również składem chemicznym (segregacja powierzchniowa).

Podobnie jak powierzchnie stopów objętościowych, stopy powierzchniowe są obszarem rosnącego zainteresowania badawczego, ze względu na szczególne własności fizykochemiczne układów wieloskładnikowych. Stopy powierzchniowe składają się z atomów obcego metalu B wbudowanych w powierzchnię stanowiącego podłoża metalu A albo atomów dwóch metali B i C wymieszanych na podłożu A. Dobrze zdefiniowane (scharakteryzowane doświadczalnie), powierzchnie stopów i stopy powierzchniowe są idealnymi układami modelowymi do systematycznych badań fizycznych i chemicznych własności dwuskładnikowych związków metalicznych. Stosowane jako podłoża w badaniach adsorpcji lub reakcji chemicznych pozwalają lepiej zrozumieć lokalne własności elektronowe lub strukturalne, które są odpowiedzialne za unikalne właściwości katalityczne, mechaniczne albo emisyjne powierzchni układów bimetalicznych. W celu jak najlepszej charakteryzacji powierzchni stopu lub stopu powierzchniowego szczególną wiedzą dotyczącą lokalnego uporządkowania i składu chemicznego powierzchni na poziomie atomowym jest niezbędna. W ciągu ostatnich kilkunastu lat wykazano, że skaningowa mikroskopia tunelowa (STM) jest techniką, która pozwala nie tylko badać powierzchnię z rozdzielczością atomową, ale umożliwia również odróżnianie różnych chemicznie składników (kontrast chemiczny). W referacie zostaną omówione wyniki badań STM powstawania stopów powierzchniowych cyrkonu i wolframu oraz hafnu i wolframu na powierzchni kryształu W (100) – Antoni Ciszewski.

W swoim wykładzie Profesor Ciszewski, omawiając prowadzone badania powierzchni stopów objętościowych oraz stopów powierzchniowych metodami skaningowej mikroskopii tunelowej położył nacisk na pracę swoich doktorantów. Jakie mają problemy oni i jak, on jako opiekun, naukowy stara się im pomóc. Mikroskopia tunelowa wymaga wysokiej próżni. Profesor Ciszewski powiedział, że o ile w czasach gdy sam zaczyna pracę badawczą aparatura próżniowa była w dużej części szklana to obecnie jest to aparatura metalowa, znacznie lepsza w obsłudze, daje wysoką próżnię i pozwalająca tę wysoką próżnię łatwiej utrzymać... znacznie, znacznie droższa. Podał swoje rozmowy z Rektorem, który zaczyna od słów: ilu macie studentów fizyki... – problem występujący w prawie wszystkich ośrodkach akademickich w Polsce. I westchnienie Rektora na koszty aparatury próżniowej. Rektor nie jest absolutnie źle nastawiony do fizyki i nie podważa tematyki i sensu badań w Instytucie, ale jest Rektorem i musi myśleć o całym Uniwersytecie. A liczba studentów fizyki i koszty aparatury nie idą razem, ale niestety w przeciwną stronę. Skąd my to znamy, mogli westchnąć pracownicy Instytutu Fizyki Akademii Jana Długosza. I znajcie ten problem pracownicy bardzo wielu

Instytutów Fizyki ośrodków akademickich w Polsce. Profesor Ciszewski dodał, że dochodzi do tego faktu, iż obecnie na fizykę nie patrzy się jak w latach 60-tych, 70-tych XX wieku.

Na zakończenie wykładu Profesor Ciszewski wyrecytował nazwiska i imiona doktorantów, doktorów, profesorów, z którymi pracuje i którym podziękował za pomoc. Identycznie jak na zakończenie swojego poprzedniego wykładu w Akademii Jana Długosza.

Po wykładzie w ramach dyskusji Profesor Giller zapytał, ile czasu trwa przygotowanie dysertacji doktorskiej. Profesor Ciszewski odpowiedział, że nie ma tu żadnej reguły i podał przykład swojego doktoranta, który nie zmieścił się w ustawowym terminie 4 lat studiów doktoranckich. Jego opiekun naukowy, czyli Profesor Ciszewski poszedł do Rektora i uzyskał półroczne przedłużenie. Obecnie doktorant – po obronie doktor, jest na stażu w Stanach Zjednoczonych. Tak więc Profesor Ciszewski z każdym doktorantem pracuje indywidualnie.

Był to drugi wykład Profesora Ciszewskiego w Akademii Jana Długosza. Poprzedni, pt. „Zmiany strukturalne i morfologiczne powierzchni indukowane adsorbentem”, odbył się 9 kwietnia 2008 r. (Res Academicae Nr 2, 2008, str. 25).

37. Seminarium Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Jana Długosza odbyło się 8 grudnia 2010 roku. Wykład: Modelowanie własności fizycznych czystych i domieszkowanych materiałów optoelektronicznych metodami, wygłosił **Profesor Mikhail G. Brik** z Instytutu Fizyki Uniwersytetu w Tartu w Estonii.

Na wstępie wykładu Profesor M. Brik przedstawił Uniwersytet w Tartu: założony w roku 1632 przez króla Szwecji Gustawa II Adolfa. Profesor wymienił listę wydziałów, omówił prowadzone badania, liczbę studentów – ponad 15 tysięcy, co z uwagi na wielkość populacji w Estonii i liczbę mieszkańców Tartu jest liczbą bardzo dużą. Liczba ludności w Estonii 1 291 170 – lipiec 2010, liczba mieszkańców Tartu 101 169 (przypis autora).

Na wykładzie zostały omówione następujące zagadnienia:

Jony 3d elektronowe w polu krystalicznym; poziomy energetyczne, oddziaływanie wibracyjno-elektronowe, efekty mikroskopowego pola krystalicznego;

Modelowanie przejść absorpcyjnych 4f-5d w jonach ziem rzadkich metodami ab initio;

Modelowanie widm absorpcyjnych jonów ziem rzadkich w nanoproszkach;

Obliczenia strukturalnych, elektronowych, optycznych i elastoptycznych właściwości kryształów - czystych i domieszkowanych jonami ziem rzadkich;

Analiza sprzężeń elektronowo - wibracyjnych dla stanów 5d jonów ziem rzadkich.

Cały wykład w języku angielskim trwa 60 minut, a po nim około 15-minutowa dyskusja. Inicjatywa Seminarium Profesora M. Brika wyszła od dr. Michała Piaseckiego z Zakładu Fizyki Teoretycznej. Seminarium w języku angielskim prowadzi Prodzian ds. Nauczania Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, dr Piotr Brühl.

38. Seminarium Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Jana Długosza odbyło się 16 marca 2011 roku. Wykład: Silne korelacje elektronowe w międzymetalicznych związkach uranu, wygłosił **Prof. dr hab. Dariusz Kaczorowski** z Instytutu Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych im. Włodzimierza Trzebiatowskiego Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu.

Streszczenie wykładu, przygotowane przez Profesora Dariusza Kaczorowskiego: Spektakularne wykrycie ferromagnetyzmu w wodorku uranu, dokonane przez W. Trzebiatowskiego, B. Stalińskiego i A. Ciwê na Politechnice Wrocławskiej w 1952 roku, stało się inspiracją dla prowadzonych na całym świecie do dnia dzisiejszego zaawansowanych badań związków aktywność, pod kątem ich niezwykłych własności fizycznych wykazywanych w niskich temperaturach. Wysiłek licznej rzeszy badaczy przyniósł szereg dalszych nieoczekiwanych wyników, w tym odkrycie niekonwencjonalnego nadprzewodnictwa współistniejącego z magnetyzmem w kilku ciężkofermionowych międzymetalicznych połączeniach uranu, neptunu i plutonu. Szczególnym zagadnieniem, które nieustannie absorbuje uwagę wielu grup badawczych na świecie jest stopień lokalizacji elektronów $5f$, które odpowiedzialne są tak za nadprzewodnictwo, jak i za magnetyzm w tych związkach. W ostatnich latach rośnie przekonanie, iż przedstawiana w podręcznikach fizykochemii ciężka stała dychotomia pomiędzy magnetyzmem pasmowym a magnetyzmem zlokalizowanym, nie jest realizowana we własnościach związków lekkich aktywność. W przypadku międzymetalicznych faz uranu, elektrony $5f$ wykazują prawdopodobnie charakter dualny, tj. są jednocześnie zlokalizowane i wędrownie.

W swoim wykładzie przedstawi krótki wstęp do fizyki związków z silnie skorelowanymi elektronami, ze szczególnym uwzględnieniem zachowań związków uranu. Problem trudności w określeniu charakteru elektronów $5f$ zilustruję na przykładzie badanych obecnie w naszym zespole związków UT_2M_{20} , gdzie $T = d$ -elektronowy metal przejściowy, a $M = Al, Zn$ – Dariusz Kaczorowski.

Wyjaśnienie dla niefizyków: Fermiony (ang. fermion), nazwa pochodzi od nazwiska włoskiego fizyka Enrico Fermiego, to cząstki posiadające niecałkowity spin (spin – własny moment pędu) wyrażony w jednostkach $h/2p$, gdzie h jest stałą Plancka. Niecałkowity spin oznacza, że wartości spinu są nieparzystymi, półokowymi wielo-

krotnościami stałej Plancka $h/2p$. Dlatego fermiony podlegają statystyce Fermiego-Diraca i regule Pauliego.

Reguła lub zakaz Pauliego mówi, że w danym stanie kwantowym może znajdować się tylko jeden fermion, to znaczy, że żadne dwa fermiony nie mogą w tym samym czasie występować w dokładnie tym samym stanie kwantowym.

Każda cząstka jest bozonem lub fermionem, to znaczy, że ze względu na posiadany spin podlega statystyce Bosego-Einsteina – bozony lub statystyce Fermiego-Diraca – fermiony (przypis autora).

Profesor Dariusz Kaczorowski jest autorem czterech monografii, ponad 300 publikacji, ma ponad 1900 cytowań. Miały wykłady na kilkudziesięciu konferencjach międzynarodowych i krajowych. Jest organizatorem, był dyrektorem, współorganizatorem kilkunastu konferencji międzynarodowych i krajowych. Wypromował dwóch doktorów.

Na wstępie wykładu Profesor Kaczorowski nawiązał do trzęsienia ziemi i tsunami w Japonii oraz awarii w elektrowni jądrowej w Fukushima. Zastrzegł, że mimo iż w tytule jego wykładu występuje słowo uran (Silne korelacje elektronowe w międzymetalicznych związkach uranu) to nie jest żadnym specjalistą w dziedzinie elektrowni jądrowych, natomiast ponieważ przebywał w Japonii (między innymi stał w Osace od lipca do października 2005 roku) ma w tym kraju wielu kolegów i znajomych. Jeden z nich napisał do niego (Profesora Kaczorowskiego): „...czegoś takiego (trzęsienie ziemi i tsunami) nie przeżyłem w swoim 72-letnim życiu”. I w następnym zdaniu: „Przyotnij mi jakiekryształ do zbadania”. Ale nawet ten Japończyk opisał sytuację niezwykle: „, w trzęsącym się wieżowcu, którego lokatorzy chcą wyjść schodami (windy nie działają) idzie schodami do góry doręczyciel przesyłek i pyta się o mieszkanie, do którego ma dostarczyć przesyłkę”. Nawet jak na Japończyków, znanych z sumienności i pracowitości, było to niezwykle.

39. Seminarium Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Jana Długosza odbyło się 13 kwietnia 2011 roku. Wykład: Nanostruktury półprzewodnikowe w mikro- i optoelektronice, wygłosił **Prof. dr hab. Marek Tłaczka** z Wydziałowego Zakładu Mikroelektroniki i Nanotechnologii, Wydziału Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej.

Streszczenie wykładu przygotowane przez Profesora Marka Tłaczka: Rozwój mikro- i optoelektroniki związanych z zastosowaniem struktur półprzewodnikowych AIBV uwarunkowany jest postępowaniem technik epitaksjalnych osadzania heterostruktur niskowymiarowych oraz w pełni kontrolowanymi inżynierami pasma zabronionego. W swojej prezentacji omówi podstawowe kierunki rozwoju technologii nanostruktur nisko-

wymiarowych wybranych związków AIII¹BV-N. Omówione zostaną główne techniki wytwarzania nanostruktur MBE i MOVPE. Technika MOVPE z powodzeniem rozwijana jest w Wydziałowym Zakładzie Mikroelektroniki i Nanotechnologii Politechniki Wrocławskiej w reaktorach firmy AIXTRON od ponad 20 lat. Inżynieria pasma zabronionego umożliwia w sposób kontrolowany i powtarzalny wytwarzanie nanostruktur o zdefiniowanych właściwościach elektrycznych i optycznych. Przedstawione zostaną takie metody inżynierii pasma zabronionego, jak: technologia wieloskładnikowych roztworów stałych, technologia struktur niskowymiarowych czy technologia domieszkowania planarnego.

W zespole prowadzone są również od wielu lat badania mające na celu aplikację opracowanych technologii epitaksjalnych i opracowanie tzw. „processingu”. Przedmiotem badań są tranzystory HEMT przeznaczone do zastosowania w technice mikrofalowej oraz w elektronice wysokotemperaturowej i elektronice dużych mocy. Bazą do konstrukcji tych tranzystorów są heterostrukтуры AlGa¹N/GaN/szafir z dwuwymiarowym gazem elektronowych 2DEG. Podkreślone zostaną zasady formowania obszaru 2DEG oraz zależności koncentracji nośników w obszarze 2DEG od struktury i warunków wytwarzania heterostruktur. Optymalizowane nanostrukтуры AlGa¹N/GaN/szafir są podstawą wytwarzania w laboratorium zakładowym tranzystorów mikrofalowych na pasmo S. Te same heterostrukтуры zostały zastosowane w opracowanych w zakładzie półprzewodnikowych czujnikach wodoru z elektrodami katalitycznymi. Przedstawione zostaną dwa warianty czujników: czujniki diodowe i tranzystorowe.

W ostatnim okresie czasu prowadzone są badania mające na celu zastosowanie opracowanej technologii heterostruktur AlGa¹N/GaN/szafir w konstrukcji czujników na potrzeby medycyny i biologii. Podstawową strukturą bio-czujników jest tranzystor z chemiczną bramką chemFET. Innym bio-czujnikiem opracowywanym w laboratorium zakładowym jest czujnik z zastosowaniem nici kwantowych ZnO wytwarzanych metodą elektroprzędzenia w Instytucie Fizyki PAN w Warszawie.

Równoległe od wielu lat rozwijane są badania nad technologią i zastosowaniami heterostruktur epitaksjalnych na bazie związków (Al,Ga,In)(As,N), tzw. „diluted nitrides”. Opracowano technologię planarnego domieszkowania i technologię struktur niskowymiarowych pod kątem zastosowania w przełącznikach optycznych, konstrukcji fototranzystorów oraz ogniw wieloskładnikowych – Marek Tłaczała.

W trakcie wykładu Profesor Tłaczała mówi, jak wymienione zagadnienia były badane w czasie, kiedy zaczęto badać te zagadnienia i jak przebiega proces poznania. Skrótowo i jednocześnie tak, by móc na bieżąco sobie

uzmysłowiać trudności i wielkość wykonanej pracy. Profesor Tłaczała mówi przy tym o swojej pracy z doktorantami i ich wkładzie w prowadzone pod jego kierunkiem badania. Na zakończenie wykładu Profesor wyświetli listę doktorantów, doktorów, Profesorów, z którymi pracuje nad wymienionymi zagadnieniami.

Po godzinnym wykładzie rozpoczęła się dyskusja. Pierwsze pytanie dotyczyło kropek kwantowych zadał Profesor Zygmunt Błk. Następnie zadawali pytania: Profesor Arkadiusz Mandowski, dr Stanisław Tkaczyk, pracownik Instytut Chemii, Profesor Zdzisław Stępień. Cała dyskusja trwała 35 minut.

Wyjaśnienie: kropka kwantowa jest to mały obszar przestrzeni ograniczony w trzech wymiarach barierami potencjału, nazywany kropką kwantową, gdy wewnątrz tego obszaru jest uwięziona – zapakowana cząstka o długości fali porównywalnej z rozmiarami kropki kwantowej. Do opisu zachowania się tej cząstki musi być użyta mechanika kwantowa. Wynika to z faktu, iż ograniczenie ruchu cząstki w trzech wymiarach to kwantyzacja w każdym z tych kierunków. Cząstka może się znajdować jedynie w pewnych dozwolonych, dyskretnych czyli skwantowanych poziomach energetycznych, określonych przez równanie Schrödingera. Poczłtkowo kropka kwantowa była tworem teoretycznym. Obecnie kropki kwantowe wytwarzane są w laboratoriach. (przypis autora)

Na początku wykładu mówiłem o Profesorze Marku Tłaczale: jest specjalistą w zakresie technologii mikroelektronicznych, szczególnie w zakresie epitaksji heterostruktur i struktur niskowymiarowych z efektami kwantowymi oraz technologii materiałów z szeroką przerwą wzbudzoną. Prowadzone badania dotyczą inżynierii pasma zabronionego, technologii złożonych struktur, w tym niskowymiarowych związków AIII¹BV oraz technologii struktur przyrzłdowych do zastosowań w mikroelektronice i optoelektronice. Jest autorem i współautorem ponad 360 prac (w tym min. ponad 80 artykułów zagranicznych, 40 artykułów krajowych, 90 referatów zagranicznych, 50 referatów krajowych, 5 patentów). Na stronie American Physical Society Profesor Tłaczała ma 22 prace, których jest autorem bądź współautorem.

Dorobek dydaktyczny Profesora Tłaczały w zakresie kształcenia kadry: Opracował i prowadził następujące zajęcia dydaktyczne: a) wykłady: „Optoelektronika”, „Optoelektronika i technika światłowodowa”, „Zaawansowane przyrządki i układy optoelektroniczne”, zajęcia projektowe z zakresu Optoelektroniki, ćwiczenia laboratoryjne w ramach przedmiotów: „Procesy technologiczne”, „Optoelektronika i technika światłowodowa”, „Elektronika półprzewodników” i „Przyrządki Półprzewodnikowe”. Jest promotorem ponad 25 prac

dyplomowych. Wypromowa³ 4 doktorów. Obrona czwartego doktoranta oby³a siê na dwa tygodnie przed seminarium. Aktualnie Profesor T³acza³a jest promotorem 1 doktoranta i opiekunem 1 studenta w ramach studiów doktoranckich.

Na zakończonienie poda³em, że Profesor T³acza³a jest organizatorem Seminarium „Powierzchnia i Struktury Cienkowarstwowe” organizowanym pod patronatem Sekcji Cienkich Warstw i Sekcji Nauki o Powierzchni Polskiego Towarzystwa Pró³niowego. Profesor T³acza³a jest Sekretarzem Naukowym Polskiego Towarzystwa Pró³niowego Organizatorami seminarium z roku 2009 byli: Polskie Towarzystwo Pró³niowe – Sekcja Cienkich Warstw, Sekcja Nauki o Powierzchni, Wydzia³ Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wroc³awskiej, **Instytut Fizyki Akademii im. Jana D³ugosza w Czêstochowie**, Wydzia³ Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytut Technologii Elektronowej w Warszawie. Wspó³organizatorem by³o Centrum Materia³ów Zaawansowanych i Nanotechnologii Politechniki Wroc³awskiej. I podziękowa³em Profesorowi T³aczale za to, że materia³y

Seminarium s¹ od roku 2002 drukowane w „Optica Applicata” – pió³mie naukowym wydawanym przez Politechnikê Wroc³awsk¹. „Optica Applicata” jest na liście filadelfijskiej, a nasza kole³anka, dr Beata Bia³ek ma pracê w „Optica Applicata” w roku 2005 – materia³y Seminarium Powierzchnia i Struktury Cienkowarstwowe i praca ta jest cytowana w „The Journal of Chemical Physics” (32 pkt na liście ministerialnej czasopism) w roku 2009.

Inicjatywa przyjazdu Profesora T³acza³y z wyk³adem wysz³a od samego Profesora T³acza³y i Profesora Zdzis³awa Stêpnia, Dziekana Wydzia³u Matematyczno-Przyrodniczego. Profesorowi T³aczale i Profesorowi Stêpniowi dziêkujê.

Dziêkujê wszystkim wyk³adowcom za bardzo starannie i piêknie wyg³oszone wyk³ady. Dziêkujê za przyjazd mimo wielu obowi¹zków. Wszystkie wymienione Seminaria by³y jednocze³nie Seminariami Czêstochowskiego Oddzia³u Polskiego Towarzystwa Fizycznego.

Wojciech Gruhn

DZIEJE SIÊ W INSTYTUCIE CHEMII...

W Instytucie Chemii, Ochrony Œrodowiska i Biotechnologii systematycznie podejmowane s¹ dzia³ania maj¹ce na celu umo³liwienie pracownikom i studentom wszystkich kierunków prowadzonych przez Instytut aktywnego uczestniczenia w seminariach naukowych, wyk³adach otwartych i zajêciach prowadzonych przez wybitnych profesorów zagranicznych. Ta forma dzia³alnoœci Instytutu stwarza niepowtarzaln¹ szansê na zaznajomienie siê z najnowsz¹ tematy¹ badawcz¹, realizowan¹ w czo³owych oœrodkach naukowych na ca³ym œwiecie, nawi¹zanie kontaktów, wymianê doœwiadcze³ i poprawê umiejêtnoœci jêzykowych, szczególnie przez studentów, gdy³ wszystkie zajêcia prowadzone s¹ w jêzyku angielskim.

W maju i czerwcu 2010 roku zajêcia ze studentami kierunku ochrona œrodowiska prowadzi³ prof. Roy Darville z East Texas Baptist University (Marshall, Texas, USA). Studenci mogli wys³uchaæ wyk³adów poœwiêconych prawnym i ekonomicznym aspektom ochrony œrodowiska oraz systemom zarz¹dzania œrodowiskiem. Ponadto prof. Roy Darville wyg³osi³ wyk³ad pt. „Mercury - a global and local environmental problem” podczas Interdyscyplinarnej Sesji Naukowej „Chemia a⁻ ycie” organizowanej co roku przez Instytut Chemii, Ochrony Œrodowiska i Biotechnologii wraz z Czêstochowskim Oddzia³em PTChem.

W roku akademickim 2010/2011 na stanowisku profesora zagranicznego zatrudnieni zostali prof. Bernhard

Witulski z Laboratoire de Chimie Moléculaire et Thioorganique, ENSICAEN, Université de Caen Basse-Normandie (Francja), prof. Vadim A. Soloshonok, Department of Chemistry and Biochemistry, The University of Oklahoma (Norman, Oklahoma, USA-Past Chair, Division of Fluorine Chemistry, The American Chemical Society) oraz prof. Gerhard Braunegg z University of Technology Graz (Austria).

Profesor Bernhard Witulski poprowadzi³ zajêcia ze studentami kierunków chemia i biotechnologia, omawiaj¹c zagadnienia poœwiêcone nowoczesnej chemii zwi¹zków aromatycznych i heteroaromatycznych. Ponadto prof. Witulski wyg³osi³ cykl wyk³adów dla pracowników Wydzia³u Matematyczno-Przyrodniczego i pracowników Wydzia³ów Chemicznych innych uczelni, poœwiêcony zastosowaniu reakcji katalizowanych palladem w syntezie organicznej oraz chemii i zastosowaniom inamidów w syntezie organicznej.

Profesor Vadim A. Soloshonok w bie³ cym roku akademickim prowadzi³ zajêcia seminaryjne ze studentami kierunku biotechnologia, omawiaj¹c niezwykle interesuj¹ce zagadnienia z obszaru chemii fluoroorganicznej. Ponadto wyg³osi³ cykl wyk³adów dla pracowników Wydzia³u Matematyczno-Przyrodniczego, poœwiêcony chemii zwi¹zków fluoru, syntezie i zastosowaniom biologicznie aktywnych zwi¹zków fluoru.

Obecnie w Instytucie Chemii, Ochrony Œrodowiska

INTERDYSCYPLINARNIE O DYDAKTYCE

Od kilku lat na Wydziale Pedagogicznym AJD organizowane s¹ konferencje naukowe, których myd¹ przewodni¹ s¹ „Podstawy edukacji”, a ich organizacja wpisa³a si^e na sta³e w dzia³alnoœæ Zak³adu Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badañ. W tym roku akademickim odby³o si^e ju^z czwarte tego typu spotkanie naukowców, a ich rozwa^zania koncentrowa³y si^e wokó³ teorii kształcenia. W konferencji uczestniczyli wybitni uczeni z największych oœrodków naukowych w Polsce i Europie.

Podstawy edukacji. Konteksty dydaktyczne. Taki tytu³ nosi³a IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana 15 i 16 listopada 2010 roku na Wydziale Pedagogicznym AJD. Organizatorzy w tym roku chcieli zwróciæuwagê na tradycjê uprawiania dydaktyki. Jest ona czêœci¹ tradycji filozoficznej i obejmuje dzie³swim zasiêgiem takie dyscypliny, jak psychologia, socjologia, pedagogika. Tylko w obecnoœci przedstawicieli tych^e nauk mo^zliwe staje si^e tworzenie ogólnej teorii szko³y, nauczania i uczenia si^e.

Z powodu du^zej liczby zg³oszeñ, podobnie jak przed rokiem, zdecydowano si^e na dwudniowe obrady. Pierwszy dzieñ rozpocz¹³ si^e od uroczystego otwarcia konferencji, którego dokona³ Prorektor ds. Nauki – prof. dr hab. Józef Drabowicz oraz Dziekan Wydzia³u Pedagogicznego –

Jubileusz Profesora W³adys³awa P. Zacz³niñskiego

i Biotechnologii goœci prof. Gerhard Braunegg. Profesor Braunegg prowadzi badania nad syntez¹ polimerów, w szczególnoœci poliestrów, z wykorzystaniem metod biotechnologii. Jego prace dotycz¹ nie tylko problemów podstawowych zwi¹ zanych z syntez¹ polimerów z wykorzystaniem mikroorganizmów oraz izolowanych enzymów lecz równie^z zastosowañ przemys³owych. Jest doradc¹ Serrana, Sao Paulo, Brazylia; BASF, Ludwigshafen, Niemcy; National Innovation Agency Bangkok, Thailandia oraz cz³onkiem międzynarodowej grupy ekspertów Environmentally Degradable Polymers and Plastics, UNIDO, ICS UNIDO, Trieste W³ochy. Konsorcjum ARENA za³o^zone przez profesora G. Braunegga (jest jego prezesem) to organizacja prowadzi¹ca prace badawcze dotycz¹ce syntezy (metodami biotechnologii), przetwarzania i zastosowañ biopolimerów. Prof. Gerhard Braunegg prowadzi zajêcia seminaryjne ze studentami kierunku biotechnologia, omawiaj¹c zagadnienia powiêcone biotechnologii surowców odnawialnych, bioreaktorom, Ÿród³om wêgla oraz produkcji biopolimerów.

W maju 2011 roku zajêcia ze studentami chemii poprowadzi prof. John A. Joule z The School of Chemistry, The University of Manchester (Anglia), wybitny chemik zajmuj¹cy si^e chemi¹ zwi¹zków heterocyklicznych, autor m.in. znanego na ca³ym o³wiecie podrêcznika akademickiego „Heterocyclic Chemistry”, który doczeka³ si^e ju^z piêciu wznowieñ.

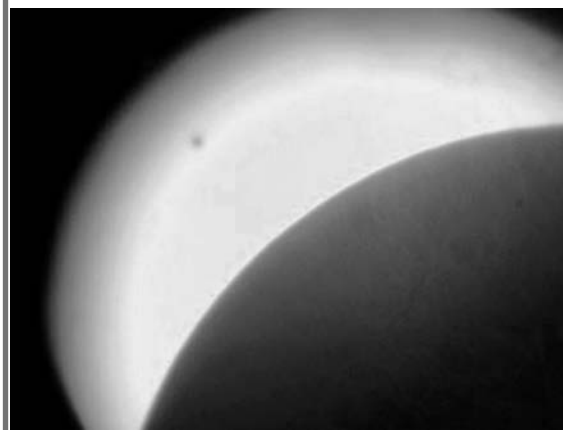
*dr hab. prof. AJD Janusz Kapuñiak
Dyrektor Instytutu ChOœEB*

ZJAWISKO NA NASZYM NIEBIE

Z inicjatywy dr. Bogdana Wszo³ka i mgr. Tomasza Kisiela na tarasie widokowym Instytutu Fizyki znajduj¹ cym si^e tu^z przy Planetarium AJD mogliœmy obserwowaæ czêœciowe zaœmienie S³oñca. To spektakularne zjawisko astronomiczne rozpoczê³o si^e 4 stycznia o godzinie 8:10, a zakoñczy³o o 11:00. Najwiêksze przes³oniêcie mia³o miejsce o godzinie 9:30, kiedy to Ksiê^zyc zakry³ tarczê S³oñca w oko³o 80%. Nastêpne takie zjawisko bêdziemy mogli obserwowaæw naszym kraju dopiero 20 marca 2015 r.

Fotografie prezentuj¹ce czêœciowe zaœmienie S³oñca Czytelnicy m¹g¹ znale^zena skrzyde³kach ok³adki niniejszego numeru RES ACADEMICAE.

MM

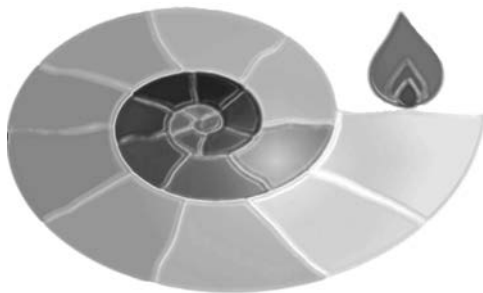

Fot.: z arch.

prof. dr hab. Andrzej Gofron. W tym roku konferencja zbiegła się z jubileuszem osiemdziesiątych urodzin Honorowego Uczestnika Konferencji – prof. dra hab. Władysława Piotra Zaczyńskiego i z tego powodu uroczysto laudację Jubilatowi wygłosił prof. dr hab. Jarosław Jagieła. Pierwsza sesja plenarna, w trakcie

której rozważano ontologiczno-epistemologiczne podstawy teorii kształcenia odbywała się pod przewodnictwem prof. dra hab. Adama Rosoła a rozpoczęły ją wykład prof. dra hab. Władysława Zaczyńskiego oraz prof. dra hab. Stefana Mieszalskiego. Następnie głos zabrali: prof. dr hab. Andrzej Gofron, prof. dr hab. Beata Gofron oraz dr Maciej Woźniczka. Kolejną sesję plenarną pod hasłem „Teoria a praktyka kształcenia” poprowadził prof. dra hab. Andrzej Gofron. W ramach sesji uczestnicy wysłuchali prelekcji prof. dr hab. Zofii Agnieszki Kłakówny, prof. dra hab. Jarosława Jagieły, dra Mariusza Dembińskiego, dra Mariusza Gajewskiego, mgr inż. Wioletty Sołtyśiak oraz dr Moniki Adamskiej-Staroń.

W drugim dniu obrad zaplanowano trzy sesje plenarne o następujących tematykach: Społeczny kontekst funkcjonowania szkoły, Dydaktyki przedmiotowe – doświadczenia, propozycje, Z badań nad doskonaleniem procesu kształcenia. Podczas sesji pierwszej, prowadzonej przez prof. dra hab. Jarosława Jagiełę, uczestnicy mogli wysłuchać wykładu prof. dra hab. Roberta Janika, dra

Zbigniewa Augustyńskiego, mgr Olgi Rutkowskiej-Lis, dr Katarzyny Perlińskiej i dra Zbigniewa Łęskiego. Druga sesja odbyła się pod przewodnictwem prof. dr hab. Beaty Gofron i w jej ramach głos zabrali dr Marek Jagusz, dr Dorota Zarzeczna, dr Paweł Fryderyk Nowak, dr Gizela Kurpanik-Malinowska i mgr

Krystyna Dłubek. Ostatnia sesja plenarna, poprowadzona przez prof. dr hab. Grażynę Rygalską, była okazją do prezentacji wyników swoich badań przez dr Urszulę Augustyńską, dr Agnieszka Kozerską, dr Sylwię Kitę, Natalię Sydorenko, mgr Adriannę Sarnat-Ciastko, mgr Annę Irasiak oraz mgr Karola Motylę.

Po raz pierwszy w ramach cyklu konferencji „Podstawy edukacji” odbyły się dwa koncerty muzyczne. W pierwszym dniu uczestnicy mogli podziwiać talent członków zespołu oJ taM, który wystąpił z koncertem muzyki szantowej. Drugi dzień konferencji uświetnił duet gitarowy w składzie: Ewa Jabłczyńska i Dariusz Kupiński, którzy dali koncert muzyki hiszpańskiej.

Konferencja „Podstawy edukacji. Konteksty dydaktyczne” dała możliwość prezentacji wyników badań i wymiany poglądów naukowców reprezentujących nie tylko różne dyscypliny naukowe, ale i różne środowiska akademickie. I tak, mogliśmy gościć uczonych z Warszawy, Poznania, Łodzi, Lublina, Opola i Częstochowy, a także z Włoch, Francji, Niemiec i Ukrainy. Z powodu tej różnorodności, charakteryzujących się dużym walorem poznawczym wykładów oraz dyskusji i rozważań prowadzonych tak na forum, jak i w kulisach, można uznać, że konferencja była wyjątkowo udana. Już teraz wszystkich zainteresowanych można odesłać do publikacji pokonferencyjnej, która powinna ukazać się niedługo. Będzie w niej można znaleźć wykład wszystkich uczestników konferencji. Organizatorzy konferencji mają nadzieję, że lektura tej monografii nie tylko zainspiruje do własnych poszukiwań badawczych, ale i poszerzy horyzonty Czytelnika o treści, których nie znajdzie w innych publikacjach. Na koniec pozostaje tylko zaprosić wszystkich do udziału w następnej konferencji, która zaplanowana jest na jesień 2011 roku.

Karol Motyl

Fotografie: W. Sołtyśiak

ŚWIAT W OBIEKTYWIE WYSTAWA POKONKURSOWA

16 marca odbyła się wernisaż wystawy zatytułowanej „Ludzie-Kultura-Krajobraz. Impresje z krajów anglo- i niemieckojęzycznych”. Wystawa to pokłosie ogłoszonego kilka miesięcy wcześniej konkursu przez dyrekcję Instytutu Filologii Obcych AJD.

- Ponad sto zgłoszeń wpłynęło do nas z fotografiami. Zdjęcia z niemal każdego zakątka Europy, gdzie mówi się po angielsku lub niemiecku. Jak na pierwszy tego typu konkurs uważam, że zainteresowanie można określić jako przynajmniej spore – tłumaczy dyrektor IFO AJD dr Przemysław Sznurkowski. – Liczymy, że następny konkurs spotka się z jeszcze większym zainteresowaniem młodych fotografików. Postaramy się rozszerzyć jego formę i do zmagania zaprosimy młodzież z innych województw, może nawet z całej Polski.

Prezentowane fotografie przedstawiają ludzi i miejsca, duże miasta takie jak Berlin czy Wiedeń lub małe urokliwe wioski położone w bajkowej scenerii – skaliste wybrzeża lub górki krajobraz. Klimat i zmagany w nich ładunek emocjonalny wyrażany i zamknięty w fotograficznym kadrze świadczy o temperamencie oraz sposobie patrzenia na świat ich autora. Pokazują, że uczestnicy konkursu – młodzież i to głównie amatorzy w świecie fotografii – optymistycznie patrzy na świat i nie jest obojętna wobec ludzi i miejsc, które odwiedza. Poza czysto artystycznym wątkiem konkursu warto podkreślić, że impreza wiąże się także z promocją Akademii i Instytutu Filologii Obcych. Jury w składzie: dr Przemysław Sznurkowski, prof. Jerzy Piwowarski (dziekan Wydziału Wychowania Artystycznego), prof. Zdzisław Wiatr (dyrektor Instytutu Plastyki AJD) pierwszą nagrodę przyznał Łukaszowi Rybakowi.

- Mam rodzinę w Norymberdze, a miasto jest urokliwe. Ma tyle ciekawych zakątków, że postawiłem najpierw uwiecznić je na fotografiach, później spróbowałem w konkursie. I wygrałem – mnie się, zadowolony z triumfu, Łukasz Rybak.

Wystawa pokonkursowa odbyła się w siedzibie Biblioteki Głównej AJD. Jak zapowiadają organizatorzy kolejny konkurs zostanie ogłoszony wiosną 2012 roku.

Jury Konkursu Fotograficznego: „Ludzie - kultura - krajobraz. Impresje z krajów anglo- i niemieckojęzycznych” postanowiło nagrodzić oraz wyróżnić następujących autorów prac:

Nagrody:

Łukasz Rybak
Ewelina Basińska
Iwona Szczyrkowska

Wyróżnienia:

Alina Adamkiewicz
Katarzyna But
Wojciech Dzieciołowski
Natalia Iwasieczko
Daria Kita
Esterka Kudrzym
Katarzyna Piotrowska
Dawid Pocztek
Aleksandra Wiśnik
Paula Zasada

W wystawie zakwalifikowane zostały oprócz zdjęć nagrodzonych i wyróżnionych wybrane prace następujących osób:

Marta Kowalik
Anna Brol
Edyta Malińska
Krystian Bajor
Dawid Ptak
Łukasz Jończyk
Aleksandra Wiśnik
Magdalena Leszczyński
Adrian Smorąg
Angelika Łapysz
Maja Surmacka
Agnieszka Kula
Paulina Mleczo
Klaudia Dziegiele
Paulina Chalińska

MM

Fot.: MM

Łukasz Rybak

DOROCZNY KONCERT INSTYTUTU MUZYKI W RAMACH OBCHODÓW JUBILEUSZU 40-LECIA AKADEMII IM. JANA DŁUGOSZA

17 grudnia 2010 roku o godz. 19.00 w Akademickim Centrum Kultury i Sportu Politechnik odbył się koncert Instytutu Muzyki pod patronatem Jego Magnificencji Rektora AJD prof. dra hab. Zygmunta Błakę. Koncert przygotowano, jak co roku, we współpracy z Filharmonią Częstochowską. Ze względu na obchody Jubileuszu 40. rocznicy Uczelni, program został zaplanowany szczególnie odważnie. Uszykowano cztery utwory kompozytorów litewskich na birbyne (litewski instrument ludowy) i orkiestrę symfoniczną oraz specjalnie na tę okazję skomponowane przez Korneliusza Wiatra, pracownika Instytutu Muzyki, *Wariacje orkiestrowe* na temat kolędy *Przybieżeli do Betlejem*.

Do współudziału w koncercie jubileuszowym Instytut Muzyki zaprosił artystów z zaprzyjanych uczelni zagranicznych. W utworze Mendelssohna z Katarzyną Suską-

Fot.: M. Popowska

Zagórską – mezzosopran, adiunktem IM, zaś śpiewała Miriam Żiarna – sopran z Katolickiego Uniwersytetu w Rzeszowie. Partie solowe na birbyne w utworach kompozytorów litewskich wykonał Vytautas Tetenskas, dziekan Wydziału Sztuki Uniwersytetu w Kłajpedzie na Litwie. W koncercie wystąpiła także Orkiestra Filharmonii Częstochowskiej oraz poszczególne chóry żeńskie: Akademii im. Jana Długosza, Zespołu Szkół Muzycznych im. M. J. Urbrowskiego oraz chór La musica chorale, przygotowane przez: Jana Jazownika, Zygmunta Nitkiewicza i Beatę Ciemny. Dyrygentem koncertu był Jerzy Swoboda (IM AJD) a solowo o muzyce wygłosiła Małgorzata Kaniowska (IM AJD). Wśród licznej grupy słuchaczy koncertu byli goście z Katolickiego Uniwersytetu w Rzeszowie oraz z Uniwersytetu w Kłajpedzie.

Marta Popowska

O CZYM TE LISTY?

W Bibliotece Głównej AJD mieliśmy okazję zapoznać się w lutym z wystawą pt. „Listy i wyznania miłosne znanych ludzi”. Dzień Świętego Walentego znany jako święto zakochanych, od niedawna obchodzony w Polsce był inspiracją do zrobienia wystawy „Listy i wyznania miłosne znanych ludzi”. Pisanie listów to sztuka przemijająca. Zastępując tradycyjną korespondencję e-mailami i sms-ami, uczymy się wyrażać uczucia i emocje w sposób skondensowany oraz pozbawiony poetyckości. Czy nie warto więc zapoznać się z treścią pięknych miłosnych listów, jakie do swoich ukochanych pisały osoby znane z kart historii?

Na naszej wystawie znalazły się listy takich osób, jak:

- Owidiusza, żyjącego (43 p.n.e.-18 n.e.) autora poezji miłosnych i słynnej „Ars amandi”, za które został zesłany przez cesarza Oktawiana Augusta. Owidiusz pisał do pozostałej w Rzymie żony pełnej smutku i tęsknoty listy,
- Barbary Radziwiłłówny do króla Zygmunta Augusta,
- Jana III Sobieskiego, pisane z licznych wypraw do najukochańszej żony Marysieńki,
- Wolfganga Amadeusza Mozarta do żony Konstancji,
- Napoleona do pierwszej żony Józefiny,
- Georga Byrona do lady Caroline Lamb,
- Johanna Wolfganga Goethego do Charlotty von Stein,
- Zygmunta Krasińskiego do Delfiny Potockiej,

- aktora Kazimierza Junoszy-Stępowskiego do Mary,
- poety okresu międzywojennego, ur. w 1904 r. w Częstochowie Jerzego Lieberta do Agnieszki,
- Agnieszki Osieckiej do Jeremiego Przybory.

Na wystawie prezentujemy także „Pierwszy polski list miłosny”, który pochodzi najpóźniej z roku 1429 i znajduje się w rękopisach Biblioteki Jagiellońskiej oraz „Listy miłosne dawnych Polaków”, „Polskie listy miłosne dawnych czasów”, „Listy miłosne sławnych ludzi”.

Wystawa powstała w oparciu o zbiory Biblioteki Głównej AJD

MM

NA WYSTAWIE WE FRANCJI

Artyści zwiazani z częstochowską AJD wezmą udział w wystawie w Laon we Francji. Zaprezentują się: Krystyna Szwałkowska i Jerzy Piwowarski. Natomiast obok nich będzie można zobaczyć także prace: Elżbiety Chodorowskiej, Moniki Machnik, Agaty Giedzińskiej, Anny Wawrykiewicz-Łakowicz, Pawła Izydorczyka, Stanisława Giedzińskiego. Wystawa odbędzie się w dniach od 6 maja do 30 czerwca 2011. Patronem wydarzenia jest mer miasta Laon Antoine Lefevre. Wystawa malarstwa, grafiki, fotografii i tkaniny artystycznej pokazana będzie w Bibliotheque Municipale.

KONFERENCJA FORUM PIANISTYCZNE W RAMACH OBCHODÓW 40-LECIA AJD

W dniach 23 i 24 listopada 2010 roku w sali reprezentacyjnej Ratusza – Muzeum Czêstochowskiego odby³a siê zorganizowana przez Instytut Muzyki we wsp³o³pracy ze Stowarzyszeniem Przyjaci³³ Gaude Mater oraz Muzeum Czêstochowskim konferencja *Forum Pianistyczne*. Patronami *Forum* byli: Piotr Kurpios – pe³ni³ cy funkcjê Prezydenta Miasta Czêstochowy oraz prof. Zygmunt B³k – Rektor Akademii im. Jana D³ugosza. Konferencja by³a jednym z wydarzeñ w ramach Roku Chopinowskiego, a jednocześnie towarzyszy³a obchodom Gwiêta Uczelni z okazji Jubileuszu 40. lecia AJD oraz XII Gwiêta Muzyki.

Wyk³ady, które wzbogaci³y kr³otkie prezentacje muzyczne oraz dyskusje z udzia³em wyk³adowc³w i s³uchaczy podzielone by³y na trzy bloki tematyczne. Pierwszy dotyczy³ z³otej epoki pianistyki polskiej prze³omu XIX/XX wieku, drugi - problemów wykonawstwa i dydaktyki fortepianowej, a tematyka trzeciego poœwiêcona by³a historii Miêdzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Ze wzglêdu na obecnoœæ juror³w i komentatorów radiowych i telewizyjnych, zakoñczonego kilka tygodni wczêœniej XVI Konkursu Chopinowskiego w Warszawie, dyskusja koñczy³a ten blok tematyczny by³a szczególnie gor³ca.

SUKCES MŁODYCH MUZYKÓW

W dniach 12-13 kwietnia br. w Katolickim Uniwersytecie w Ru¿omberku (S³owacja) odby³ siê VIII Miêdzynarodowy Konkurs Interpretacji Študentská umelecká èinnosť (Studencka Dzia³alnoœæ Artystyczna). W konkursie wziê³o udzia³ ponad 50 uczestnik³w – œpiewak³w, organistów i pianistów z Czech, Polski i S³owacji. Mi³o zauwa¿yæ, æe dwóch naszych student³w wróci³o z konkursu z dyplomami laureatów. Mateusz Meisner (II rok instrumentalistyki i V rok Edukacji artystycznej w zakresie sztuki muzycznej) z klasy prof. Macieja Zag³orskiego zdoby³ 3 nagrodê w kategorii drugiej, a Mateusz Olszewski (I rok edukacji artystycznej w zakresie sztuki muzycznej) z klasy mgr Agaty Ho³dyk zdoby³ 3 nagrodê w kategorii pierwszej. Obydwaj nasi studenci prezentowali siê jako pianiœci i wykonali utwory Józefa Haydna, Ludwika van Beethovena, Fryderyka Chopina, Sergiusza Rachmaninowa i George'a Gershwina. W sk³ad jury wchodzili pedagodzy uczelni w Bratys³awie, Czêstochowie, Katowicach, Lublinie, O³omuñcu, Regensburgu, Usti nad Łab¹ i in. Przedstawicielem Akademii im. Jana D³ugosza w tym gronie by³ prof. Robert Gawroñski.

Udzia³ student³w naszej Uczelni w konkursie mo¿liwy by³ dziêki wsparciu JM Rektora AJD, prof. Zygmunta B³ka.

Maciej Zag³orski

W konferencji uczestniczy³o grono wybitnych pianistów – wyk³adowc³w akademii muzycznych w Polsce: prof. Alicja Paleta-Bugaj (Warszawa), prof. Katarzyna Popowa-Zydroñ (Bydgoszcz), prof. Waldemar Andrzejewski (Poznañ), prof. Andrzej Jasiñski (Katowice), prof. Jerzy Marchwiñski (Warszawa) oraz goœæ specjalny prof. Viktor Portnoy, prorektor Konserwatorium im. G³azunowa w Pietrozawodsku w Rosji. Udzia³ w konferencji wziêli tak¿e redaktorzy muzyczni: mgr Stanis³aw Dybowski oraz mgr Adam Rozlach. Rodowisko pianistów Akademii im. J. D³ugosza reprezentowali profesorowie: Robert Gawroñski i Maciej Zag³orski oraz mgr Agata Ho³dyk i mgr Barbara Karackiewicz. Moderatorami konferencji by³y: prof. Ludomira Gr³dman, dr Ma³gorzata Kaniowska oraz dr El¿bieta Szwed.

Forum towarzyszy³a promocja ksi¹¿ki prof. Jerzego Marchwiñskiego *Partnerstwo w muzyce*, kr³otki koncert kameralny Katarzyny Suskiej-Zag³orskiej (mezzosopran) z Maciejem Zag³orskim (fortepian) i Aleksandry Szwejkowskiej-Belicy (skrzypce) z Barbar¹ Karackiewicz (fortepian). W salach Ratusza mo¿na by³o ponadto zwiedziaæ wystawê *Andrzej Jasiñski – Konkursy Chopinowskie*. Teksty wyk³ad³w bêd¹ opublikowane w zeszycie naukowym Instytutu Muzyki AJD. Wiêcej na stronie internetowej

www.im.ajd.czest.pl

Maciej Zag³orski

POLACY BEZ MEDALI

Zakończyły się XII Mistrzostwa Europy Niesłyszących w Tenisie Stołowym, które przez kilka dni rozgrywano w Akademickim Centrum Sportowym AJD w Częstochowie. To pierwsza taka impreza, która odbyła się w Polsce.

Przed mistrzostwami za głównych faworytów uważano reprezentacje Ukrainy, Rosji, Litwy i Niemiec. Pretendenci do medali nie zawiedli i podzielili między sobą niemal wszystkie "królki". Reprezentacja Polski, zarówno kobiet, jak i mężczyzn zakończyła mistrzostwa bez medali. Drużyna kobiet zajęła piąte miejsce, a mężczyźni uplasowali się na siódmej pozycji. Tymczasem cztery lata temu mężczyźni zostali brązowymi medalistami mistrzostw Europy w Malmö. - Możemy być zadowoleni, zwłaszcza z wyników drużynowych - **uważa Aleksander Kubin, wiceprezes Polskiej Federacji Sportu Niesłyszących.** - Poziom tenisa stołowego na świecie poszedł bardzo wysoko w górę, dlatego uważam, że wynik naszych drużyn należy uznać za sukces. Janusz Haszcz, jeden z obserwatorów mistrzostw, liczył, że mężczyźni powtórzą sukces sprzed czterech lat. - Miałem nadzieję, że nasza reprezentacja powtórzy wynik z Malmö i zdobędzie brązowy medal. Niestety, w pierwszym dniu zmagania trochę zawiódł nasz najlepszy zawodnik, aktualny mistrz Polski Ireneusz Rutkowski. Z kolei dobrze zagrał częstochowianin Paweł

Fot. arch.

Pięta, który zdobył dwa punkty w meczu o siódme miejsce z Wielką Brytanią - zauważa Haszcz.

Wyniki gier kobiet

Turniej drużynowy: 1. Ukraina, 2. Rosja, 3. Niemcy.

Turniej gry podwójnej: 1. Ukraina, 2. Ukraina, 3. Węgry, 3. Rosja.

Turniej gry pojedynczej: 1. Rosja, 2. Ukraina, 3. Niemcy.

Wyniki gier mężczyzn

Turniej drużynowy: 1. Litwa, 2. Rosja, 3. Niemcy, 3. Ukraina.

Turniej gry podwójnej: 1. Litwa, 2. Niemcy, 3. Ukraina, 3. Rosja.

Turniej gry pojedynczej: 1. Litwa, 2. Litwa, 3. Niemcy, 3. Ukraina.

Turniej gier mieszanych: 1. Ukraina, 2. Rosja, 3. Niemcy, 3. Ukraina.

MM

WOLONTARIUSZ MIGA JĘZYKIEM MOTYLA

Około setki chętnych zgłosiło się na wieczo szkoleniu języka migowego, jakie zaproponowała Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie. Młodzi szukają dodatkowych umiejętności wiedzy, a po zakończeniu studiów na trudnym i wymagającym rynku pracy każda, nawet najrzadziej spotykana umiejętność może decydować o przyjęciu do pracy.

- Przeszło nasze najmilsze oczekiwania, a może być tak duże zainteresowanie kursem - mówi prowadząca kurs lektor Julia Kulig. - Do udziału w zajęciach zakwalifikowaliśmy ok. 90 osób. Niestety, absolwentom i studentom innych niż Akademia Jana Długosza uczelni musieliśmy odmówić. Kurs obejmuje 30 godzin szkolenia - czyli nauki migania, zwanego czasem językiem motyla. Czas przeznaczony na naukę podstaw podzieliliśmy na dwa bloki po 15 godzin każdy, gdzie uczyliśmy języka migowego polskiego i języka migowego międzynarodowego. Mało kto wie, że każdy kraj ma swój osobny język migowy, co przecież ma swoje korzenie w tradycji i kulturze każdego narodu...

Warunkiem uczestnictwa w bezpłatnym kursie języka migowego było zadeklarowanie przez wszystkie 90 osób

pracy jako wolontariusz podczas zaplanowanych na 1-7 maja XII Mistrzostw Europy Tenisa Stołowego Osób Niesłyszących. Będą tłumaczami, przewodnikami, osobami, z którymi niesłyszący zawodnicy będą się kontaktować. Po raz pierwszy gospodarzem

tej imprezy będzie Polska, a zawodnicy mecze rozegrają w Akademickim Centrum Sportowym AJD.

Zajęcia odbywają się w czwartki i piątki w siedzibie AJD przy ul. Waszyngtona 4/8.

MM

Na zdjęciu: Julia Kulig w trakcie szkolenia

ALEKSANDRA NOWAK MISTRZYNIĄ ŚWIATA TAEKWON-DO

W dniach 9-13 marca 2011 roku w Wellington w Nowej Zelandii odbywają się Mistrzostwa Świata w Taekwon-do ITF. Na tym turnieju w rywalizacji kobiet w walkach indywidualnych w kategorii powyżej 70kg, Polskę reprezentowała zawodniczka Częstochowskiej Akademii Taekwon-do AJD Aleksandra Nowak.

Jako pierwsza na drodze stanęła jej duża, waga około 100 kg, zawodniczka z Finlandii. Od początku walki rzuciła się ona desperacko na naszą reprezentantkę. Ola na szczęście uważnie i zdecydowanie gromiła rywalkę cios za ciosem, nie wdając się w bezpośredni wymianę. Jej kolejną rywalką była niebezpieczna Argentynka. Walka nie była łatwa. Każda chwila nieuwagi mogła spowodować przegraną. Do ostatniego momentu nie było jasne czy Oli uda się przechylić szalę zwycięstwa na swoją stronę. Ostatecznie to ręka zawodniczki z Częstochowy była uniesiona do góry. W finale naprzeciwko Nowak stanęła reprezentantka Wielkiej Brytanii.

Aleksandra wyszła do walki bardzo skoncentrowana. Tym samym nie pozwoliła sobie na żadną chwilę nieuwagi, prowadziła walkę od pierwszych sekund. W pierwszej rundzie trafiła rywalkę nogą w głowę. W drugiej rundzie jej trafienie efektywnymi technikami obrotowymi w głowę nie pozostawiło cienia wątpliwości, kto jest najlepszą zawodniczką w kategorii +70 kg na świecie.

Więcej informacji na: <http://kksw-lublin.pl/new-zealand-2011>, www.pztkd.lublin.pl

Jacek Włsik

SZACHOWE GRAND PRIX

25 marca w Auli Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie odbył się III Turniej XIX Edycji „Grand Prix” Indywidualnych Mistrzostw Częstochowy w Szachach Szkół Podstawowych, Gimnazjalnych i Ponadgimnazjalnych oraz Indywidualnych Akademickich Mistrzostw Częstochowy w Szachach. Zawody otworzył JM Rektor AJD dr hab. inż. prof. AJD Zygmunt Błk.

Zawodnicy przy planszach, fot.: arch.

4 ZŁOTE MEDALE...

W miniony weekend grupa zawodników reprezentujących AJD wystartowała na Mistrzostwach Polski Południowej w kickboxingu. Start zakończył się sukcesem, zdobyliśmy 4 złote medale, 2 srebrne i 1 brązowy. Cztery zawodników wywalczyły kwalifikacje na Mistrzostwa Polski Seniorów i będzie tam walczyły o największe trofea.

Artur Osuchowski

Pierwsze miejsca:

I m-ce Maciej Smoląg semi-contact do 42 kg (Kadet)

I m-ce Matczak Marek semi-contact do 63 kg (Junior)

I m-ce Zdzisław Synoradzki light-contact + 94 kg (Senior)

I m-ce Artur Osuchowski light-contact 69 kg (Senior).

Marek Makowski

Do rywalizacji przystąpiło 175 szachistów w czterech grupach rozgrywkowych osobno dla każdego typu szkół. Rywalizowano na dystansie 9 rund, w tempie 15 minut partia na zawodnika. W swoich grupach zwyciężyli: Bartosz Rudecki, reprezentant Szkoły Podstawowej nr 9 w Radomsku oraz Joanna Mielczarek reprezentująca Szkołę Podstawową im. św. Jana de La Salle w Częstochowie, Maciej Kula (Gimnazjum nr 14 w Częstochowie) i Weronika Puchała (Gimnazjum SPSK), Damian Graczyk i Natalia Graczyk (reprezentanci IX L.O. im. C. K. Norwida), Konrad Graczyk (Uniwersytet Górski w Katowicach) i Marta Kowalik (Politechnika Częstochowska).

W sobotę 26 marca rozegrano natomiast III Turniej Otwarty Grand Prix o Indywidualne Mistrzostwo Częstochowy w Szachach. Do zawodów przystąpiło 39 zawodników. Zwyciężyli: Maciej Klekowski (UKS Hetman Korony Trzebinia) i Cecylia Goławska (LKS Sparta Lubliniec).

Pełne wyniki turniejów dostępne są w serwisie na stronie www.gpszachy.czyst.pl

MM

OFERTA KIERUNKÓW I SPECJALNOŚCI NA ROK AKADEMICKI 2011/2012

lp.	Kierunek studiów	I stopień	II stopień	III stopień
1.	Administracja	x		
2.	Bezpieczeństwo narodowe *	x		
3.	Biologia NOWOŚĆ	x		
4.	Biotechnologia	x	x	
5.	Chemia NOWE SPECJALNOŚCI	x	x	
6.	Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	x	x	
7.	Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	x	x	
8.	Edukacja techniczno-informatyczna NOWE SPECJALNOŚCI	x		
9.	Filologia <i>spec. filologia angielska</i> <i>spec. filologia germańska</i>	x x		
10.	Filologia polska	x	x	
11.	Filozofia	x		
12.	Fizyka NOWA SPECJALNOŚĆ	x	x	
13.	Grafika	x	x	
14.	Historia	x	x	x
15.	Informatyka	x		
16.	Inżynieria bezpieczeństwa NOWA SPECJALNOŚĆ	x		
17.	Malarstwo	x	x	
18.	Matematyka	x		
19.	Ochrona środowiska	x	x	
20.	Pedagogika	x	x	
21.	Politologia	x	x	
22.	Praca socjalna NOWOŚĆ	x		
23.	Turystyka i rekreacja	x		
24.	Wychowanie fizyczne	x	x	
25.	Zarządzanie	x		

* warunkowo po uzyskaniu zgody MNiSW na otwarcie

PRACA SOCJALNA NOWY KIERUNEK W AJD

Praca socjalna (3-letnie wyższe studia zawodowe – I stopnia) – to nowy kierunek, a zarazem konkretna propozycja Akademii im. Jana Długosza adresowana do wszystkich, którzy marzą o karierze pracownika socjalnego. By lepiej poznać szczegóły oferty, poprosiliśmy o rozmowę dr Mariolę Mirowską, organizatora i promotora kierunku.

Dr Mariola Mirowska prezentuje folder nowego kierunku na Wydziale Pedagogicznym, fot.: MM

Marek Makowski - Do kogo adresowana jest oferta?

dr Mariola Mirowska – Do wszystkich tegorocznych maturzystów, którzy chcą zostać pracownikami socjalnymi. Mają w sobie pewne zdolności i predyspozycje i chcą je jeszcze rozwijać. Nie zamykamy się tylko i wyłącznie na abiturientów. Wiemy, że jest spora grupa osób, którzy już pracują jako pracownicy socjalni, a nie mają odpowiedniego wykształcenia. Stąd nasze zaproszenie skierowane jest również do nich.

MM: Społeczeństwo się starzeje, niepokój o sygnalizację z całej Europy...

Dr MM: – Tak, ten niepokój o proces postępuje. Z drugiej strony starzenie się Europy i społeczeństwa Polski wywołuje potrzeby, takie jak zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników socjalnych. Stąd uważam, że kierunek jest „na czasie”, a zapotrzebowanie na pracowników tylko będzie rosło...

MM: A gdzie konkretnie absolwenci kierunku znajdą zatrudnienie?

Dr MM: W szeregu instytucji samorządowych i również takich, które prowadzą organizacje pozarządowe. Mam tutaj na myśli gminne ośrodki pomocy społecznej, zakłady karne, powiatowe centra pomocy rodzinie, hospicja i centra młodzieżowe prowadzone przez stowarzyszenia. Nie uda mi się tutaj wymienić wszystkich. Dodam, że absolwenci kierunku mogą również pomyśleć o uruchomieniu własnej działalności gospodarczej, zwłaszcza z opieką nad osobami starszymi czy jej pomagającymi.

MM

ŹRÓDŁA DO DZIEJÓW JĘZYKA POLSKIEGO W ŚWIETLE RĘKOPIŚMIENNYCH ZBIORÓW NA JASNEJ GÓRZE

Jasna Góra kryje w sobie jeszcze wiele tajemnic, których poznanie może być wyzwaniem również dla lingwisty, a przy tym fascynującą przygodą. „Sanktuarium Narodu” – jak mawia o klasztorze jasnogórskim Jan Paweł II – jest postrzegane przede wszystkim jako ośrodek kultu cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Ale w jasnogórskim sanktuarium wśród zabytków kultury materialnej spotykamy także późnośredniowieczne kodeksy rękopiśmienne. Stare księgi są atrakcją badawczą dla każdego, kto interesuje się historią pisma i kulturą piśmienną na Jasnej Górze. Niewątpliwie także jeszcze jednym odbiciem życia, myśli, wiary i wartości jasnogórskich intelektualistów, dowodem pracy „nad sobą” i „dla innych”. Na podstawie źródeł pisanych wiemy, że Jasna Góra była od XVI wieku ośrodkiem myśli kaznodziejskiej. Ale pod koniec dla tej myśli był XV wiek. W tym czasie intensywnie pracują na Jasnej Górze kopię. Z ich pracy czerpią kolejne pokolenia paulinów. W dużej mierze na podstawie rękopiśmiennych pokolenia te rozwijają swój kaznodziejski kunszt. Aktywność

jasnogórskich intelektualistów przypadła na okres ekspansji pisma w Europie i Polsce w XV wieku. Nałożyła się na początki kultu Matki Bożej na ziemiach polskich. Obie aktywności – piśmienna i kultowa – uzupełniały się i z podwójną siłą wpływały na rozwój polszczyzny (na obszarze oddziaływania ośrodka jasnogórskiego). Wiek XV to okres rozwoju piśmiennictwa fachowego dla zakonników na Jasnej Górze wynikający z potrzeby podnoszenia poziomu wiedzy duchowieństwa w zakresie doktryny religijnej, ogólnie z potrzeby odrodzenia życia zakonnego po XIV w. Księżka rękopiśmienna przestaje być obiektem sakralno-magicznym, staje się narzędziem studiów i kultury – narzędziem pracy umysłowej i działalności zawodowej zakonników, ośrodkiem oddziaływania na *illitteratis* (niepiśmiennych). Piśmiennictwo jasnogórskie należy do owego wieloletniego dzieła klasztornej skryptorium, które jest przykładem charakterystycznego już dla wczesnego średniowiecza w Europie monastycyzmu skryptorium. Monopol zakonników na wiedzę i kulturę, w tym na kulturę

piómienn¹ wyraża³ się w religijno-kooelnej tematyce rękopisów, w lokalizacji warsztatów pisarskich w klasztorach oraz w pracy zakonnika, a nie osoby owieckiej nad ksi¹ki rękopiómienn¹. Na temat genezy i dzia³alności warsztatu pisarskiego na Jasnej Górze dysponujemy bardzo skromnymi informacjami Źródłowymi. Na przyk³ad *Encyklopedia Wiedzy o Ksi¹ce* nie wymienia wóród skrytoriów dzia³ających w klasztorach w Polsce skryptorium jasnogórskiego. Pocztów tegoż naley szukać w pierwszych dziesięcioleciach XV wieku. Z tego okresu pochodzi¹ kopie dzie³najbardziej przydatnych w dzia³alności paulinów – wyk³adów listów ów. Paw³a. Pierwszym kopist¹ pracuj¹ cym na Jasnej Górze, znanym z imienia i nazwiska by³ Miko³aj Thost, który w roku 1411 ukończy³ przepisywanie ³acińskiego kodeksu *Explanations epistolarum*

Przekazy rękopiśmienne w zbiorach Biblioteki Jasnogórskiej z polskimi glosami i polskimi tekstami ciągłymi

Nie znamy lokalizacji skryptorium. Dysponujemy bardzo sk¹pyimi informacjami o skryptorach-kopistach. Pozosta³y natomiast dowody ich pracy w postaci zbiorów piómiennych. Zbiory Jasnej Góry obejmuj¹ liczne, dooedobrze zachowane przekazy piómienne, które s¹ przechowywane w Archiwum Jasnej Góry i udostępniane w Bibliotece Jasnogórskiej. Zakon paulinów by³ zorganizowany w oparciu o *Regu³ę ów. Augustyna* - prawo zakonne, które m.in. uznawa³o koniecznooie istnienia biblioteki w klasztorze. Pierwsza z zachowanych wzmianek o bibliotece jako zorganizowanej instytucji klasztornej znajduje się w akcie wizytacyjnym z 1585 r. Wed³ug notatki wizytatora ks. Stanis³awa Reszki Biblioteka Jasnogórska w roku 1585 liczy³a oko³o 200 pozycji. Spis inwentarzowy z roku 1739 podaje, że biblioteka liczy³a ju³ ogó³em 4929 tomów. Obok zbiorów bibliotecznych na uwagę zas³uguj¹ dekoracje malarskie umieszczone na plafonie Biblioteki Jasnogórskiej, drewniane rega³y ksi¹kowe i dwa sto³y biblioteczne wykonane technik¹ intarsji oraz oryginalny i unikatowy w skali Europy sposób zabezpieczenia ka³dej ksi¹ki bibliotecznej w postaci futera³ów sporz¹dzonych z sosnowego drewna.

W skryptorium jasnogórskim powstawa³y ksi¹ki

s. Pauli. Na Jasnej Górze pracowa³o jeszcze w wiekach órednich oomiu skrybów. Natomiast wiek XVII to schy³ek jasnogórskiego skryptorium i ksi¹ki rękopiómienn¹, wynikaj¹ cy z rozwoju drukarstwa na ziemiach polskich w I. po³. XVI w. Z tańszej ksi¹ki drukowanej zaczynaj¹ korzystaæ coraz czêoiej równie³ jasnogórcy paulini. Decyduj¹ ce znaczenie mia³o te³ uruchomienie ok. 1693 r. drukarni na Jasnej Górze. Skryptorium prowadzi³o nadal dzia³alnooæ, ale w zwi¹zku z sekularyzacj¹ praktyki kopiowania rękopisów, ograniczon¹ do piómiennictwa kopiarzowego, obejmuj¹ cego księgi aktowe, inwentarzowe, kronikarskie. Przyjêta cezura (XV–XVII w.) dotyczy ery kopistów ksi¹g teologicznych, kaznodziejskich i zakonnych na Jasnej Górze.

rękopiómienne ³acińskie, ³acińsko-polskie, kopiarze dokumentów paulińskich. Ale nawet w najstarszych, ³acińskich przekazach rękopiómiennych spotykamy jêzyk ojczysty. Ka³dy z zabytków stanowi niezwykle interesuj¹ ce owiadectwo z zakresu historii zewnêtrznej i wewnêtrznej jêzyka polskiego. W tym miejscu – ze wzglêdu na ograniczenia wydawnicze – zatrzymamy się na przegl¹ dzie rękopiómiennych zabytków jasnogórskich, w których obecna jest polszczyzna.

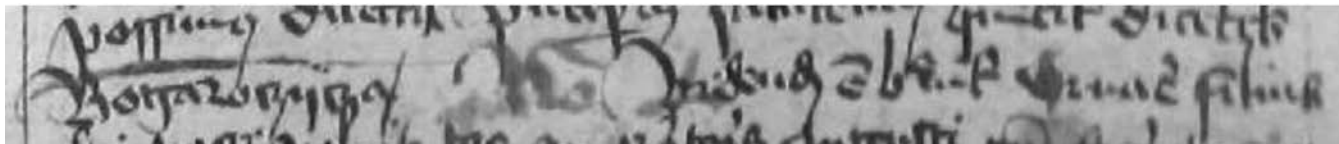
Wóród jasnogórskich rękopisów spotykamy takie, które zawieraj¹ glosy polskie w tekooie ³acińskim, szczególnie w ³acińskich kazaniach, krótkie teksty ci¹g³e spisane po polsku: wierszowane modlitwy, preambu³y, przys³owia, kolofony, a tak³e takie kodeksy, które zawieraj¹ kazania w ca³ooci pisane po polsku. Polskie glosy i teksty ci¹g³e s¹ zamieszczone w obszernych zbiorach rękopiómiennych (obejmuj¹ cych nawet po kilkaset kart) – kodeksach i folia³ach. Kodeksy te pod wzglêdem treooi nie stanowi¹ jednolitej ca³ooci. S¹ zbiorami traktatów filozoficznych, tekstów o tematyce zakonnej, kaza³ni.

„Podró³” po zbiorach rekopiómiennych rozpoczynamy od kodeksów z pierwszych dziesięcioleci XV wieku, w których po raz pierwszy jest zaowiadczony jêzyk polski.

1. Glosy polskie w kodeksach z łacińskimi kazaniem i tekstami o problematyce teologicznej

Obok glos ³acińskich w kodeksach jasnogórskich spotykamy polskie przek³ady wyrazów ³acińskich. Polskie glosy s¹ zapisane pomiędzy liniami tekstu ci¹g³ego, wewn¹ trz tekstu, obok tekstu na marginesach kart oraz na wewnêtrznych stronach ok³adek ksi¹g rękopiómiennych. Glosy wystêpuj¹ ce w kazaniach ³acińskich mog¹ owiadczyæ o tym, że kazania by³y wy³aszane po polsku. Głosowaniu ulega³y zwykle pojęcia odnosz¹ ce się do liturgii. Polskie glosy odnajdujemy na przyk³ad w kodeksie przepisany w 1463 r. z *Sermones Dominicales et festivales* Piotra z Mi³os³awia, w *Graduale* z po³. XVI w., w rękopisach

Miko³aja z Wilkowiecka (wymienia³ w tym miejscu mo³na *Expositio Decalogi* z 1566 r.). Bardzo interesuj¹ c¹, bo rzadziej wystêpuj¹ c¹, jest glosa wewn¹ trztekstowa, któr¹ odnajdujemy w kodeksie spisanym w 1450 r. przez anonima. W kazaniu *Sermo de Natiuitate Domini in prima missa* na k. 8 spotykamy zapis: *Bogaroczÿcza* [sic!]. Glosa wprowadzona do tekstu mo³e s³u³ÿæza dowód, że zosta³a skopiowana ze starszego rękopisu, w którym by³a glos¹ miêdzyrz¹dkow¹. Kopista zamiast nadpisaæwyraz, wci¹gn¹ go do tekstu.

2. Teksty wierszowane. Najdawniejsze pieśni religijne

W Bibliotece Jasnogórskiej zachowany był czwarty odpis pieśni *Bogurodzicy* - tzw. rękopis jasnogórski. Dotychczas odkryto ponad 50 rękopiśmiennych i drukowanych przekazów *Bogurodzicy*. Najstarszy znany przekaz pieśni to tzw. tekst krakowski I, następne to: tekst krakowski II, rękopis warszawski, tekst cieszyński. *Bogurodzicę* z „Jasnej Góry” odnalazł Aleksander Przeździecki w kodeksie *Manuscriptus liber* w listopadzie 1860 r. Przeździecki sporządził faksymile rękopisu i ogłosił w pracy *Pieśni Bogurodzica wraz z nutą, z rękopisu częstochowskiego z końca wieku XV, w podobieństwie wydana i porównana z dwoma dawniejszymi odpisami i z drukowanymi tekstami* (1866). Kodeks częstochowski z *Bogurodzicą* zaginął po ogłoszeniu rękopisu drukiem. Z przekazu Przeździeckiego wiemy, że „*Bogurodzica* została wpisana na dwóch białych – nie zapisanych stronach 151 (verso) i 152 (recto) kodeksu *Manuscriptus liber*, pomiędzy urywkiem legendy kościelnej z czasów cesarza Juliana zamieszczonej na karcie 150 a prośbą generała Paulinów do papieża Aleksandra VI, aby mogły być urzeczzone w ich kościołach stacje z odpustami, zamieszczoną na karcie 152 (verso)”. Pieśni *Bogurodzica* została wpisana do kodeksu w rzędach. Nad tekstem zamieszczono nutę mensuralną.

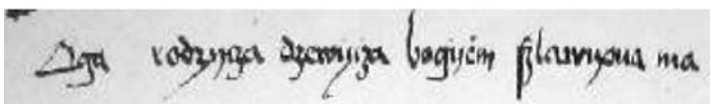
W rękopisie częstochowskim *Bogurodzica* ma siedemnaście zwrotek. Różni się liczbą zwrotek oraz niekiedy treścią tych zwrotek od innych odpisów czy tekstów drukowanych. Charakterystyczna jest zwrotka trzynasta, która jest modlitwą za króla polskiego, króla węgierskiego i królową Zofię. Dzięki tej zwrotce można stwierdzić, że tekst częstochowski jest przejściem między odpisem warszawskim (z ok. 1456 r.), w którym też jest zwrotka z modlitwą za króla polskiego, a drukowanym tekstem łaskiego (z 1506 r.), w którym już modlitwy nie ma (król Jan Olbracht zmarł w 1501 r.). W rękopisie częstochowskim na uwagę zasługuje zapis *Bogurodzica* (*Boga rodzycza*) zamiast *Bogurodzica*:

Zapis *Bogurodzica* pojawia się także w rękopisie warszawskim, w druku łaskiego, Mateusza z Kościeliana, Herburta, Skargi. Natomiast *Bogurodzica* m.in. w tekście krakowskim I, II., cieszyńskim.

3. Teksty prozaiczne. Głównie proza religijna

Omówiona pieśń była wierszowanym dodatkiem polskim do śląskich kazań. W kazaniach spotykamy także dodatki prozatorskie – formuły kaznodziejskie: modlitwy codzienne, siedem grzechów głównych, dekalog, spowiedź powszechna (stanowiąca formę katechezy). W XV w. kazania mówione po polsku (od XIII w.) spisywano po śląsku, dodając do

Wśród średniowiecznych rękopisów jasnogórskich na uwagę zasługuje pieśń maryjna: *Maryja, czysta dziewice*. Wpisanie tej pieśni do śląskiego kodeksu jest niewątpliwie związane ze wzrostem znaczenia kultu maryjnego w średniowiecznej Europie (wyróżnika religijności średniowiecznej). Zapisano ją na karcie 347 v. kodeksu *Sermones Dominicales...* z 1450 r. Pieśń wpisano rękopiśmiennie, pozostałe teksty. Dukt pisma wskazuje na czas około połowy XV w. Rękopis częstochowski jest drugim znanym przekazem. Pierwszy to przekaz sieciechowski, sporządzony na podstawie odpisu Aleksandra Brücknera. Różni się pod

względem formy od tekstu opublikowanego przez Brücknera i tekstu Jana Łosia. Zamiast 9 zwrotek trójwierszowych liczy osiemnaście rzędów. W przekazie częstochowskim na uwagę zasługują pewne właściwości pisowni, które świadczą o związkach Konwentu Jasnogórskiego z Konwentem na Skałce w Krakowie. W rękopisie częstochowskim występują bowiem małopolskie cechy gwarowe. W przykładzie *Wierzmy yscze wysylwscha* (*Wierzmy, iż cie wysłusza*) spotykamy właściwości dialektyczną polegającą na wymowie *cie* bez nosówki na sposób małopolski. Pisarz sieciechowski wymawia tu nosówkę (*isczø wiszlusza*), co było regułą na Mazowszu. Inną właściwością rękopisu jest zapis: *wschythkym, wschytczy* (*wszytkim, wszyscy*). Pisarz częstochowski stosuje małopolską i literacką formę (w przekazie sieciechowskim jest: *szwithkim, szwiczczy* - gwarowa północna forma *szwytek, szwyccy*). Interesująca jest też lokalizacja samej pieśni. *Pozdrowienie Marii* poprzedza modlitwę *Zdrowaæ Maria*. Mógł to być celowy zabieg, często stosowany w liturgii, służący urozmaiceniu kazania.

Odnalezione w rękopisach częstochowskich pieśni potwierdzają, że język polski odgrywał ważną rolę w działalności katechetycznej paulinów.

nich tylko wymienione dodatki polskie. Dodatki te były dla kaznodziejów obowiązkowe od XIII w. Synod we Wrocławiu w 1248 r. zalecił duchowieństwu po polsku odmawiać *Wierzę* i *Ojciec nasz*, a synod w Łęczycy, odbyty w 1285 r., polecał czytać objaśniająco *Zdrowaæ Maria* i spowiedź powszechną (*Kaję się Bogu*).

W kodeksie z rękopisem Piotra z Miśosawia *Sermones Dominicales et festuales...* z 1463 r., na k. 283 v anonim zapisał modlitwy codzienne (głównie): *Zdrowaę Mario i Wierzę w Boga*. Modlitwy te należały zapewne do pierwszych w ogóle tekstów przekładanych na język polski. Służyły do nauczania katechetycznego. Pod dwiema modlitwami codziennymi na karcie 283v zapisano po polsku *Siedem grzechów głównych*. Na tej samej karcie 283, ale recto jest wpisany jeszcze jeden tekst z katalogu podstawowych prawd wiary – *Dziesięcioro przykazań*. *Dekalog* ma wierszowaną formę, która ułatwia zapamiętywanie treści przykazań.

Do kazań spisanych po ścinie dodawano też w XV w. spowiedź powszechną. Spowiedź odnajdujemy w dwóch rękopisach Biblioteki Jasnogórskiej: w rękopisie z kazaniem niedzielными *Sermones Dominicales per Magistrum Paulum Canonicum Cracoviensem*, poś. XV w. oraz w rękopisie z kazaniem ściami *Sermones Dominicales* z 1425 r.

Obok dodatków do kazań spotykamy w średniowiecznych rękopisach rozmaite polskie zapiski ulotne w postaci

Zakończenie

Zachowane w ściami kodeksach jasnogórskich polskie glosy i teksty cięgie dostarczają interesującego materiału do badań języka polskiego. Stanowią ilustrację polskiego śownictwa i fleksji historycznej. Są Źródłem informacji o rozwoju techniki pisarskiej – przede wszystkim w poezji, ale i w prozie. Ukazują ewolucję wiersza od form rzytmowych do postaci z podziałem na zwrotki oraz zasadę budowy tekstów prozatorskich. Rękopiśmienne zabytki w zbiorach Jasnej Góry są dowodem, że w czasie odradzania życia religijnego w Polsce w XV w. wygłaszano

kolofonów i innych notatek, oraz przysłowie. Zapiski ulotne najczęściej informowały o tym, kiedy pisarz skończył swoją pracę. Umieszczano je po tekście kazania, przed tekstem, na wewnętrznej stronie okładki. Kopiowane w średniowieczu teksty kończą często zapiski w postaci kolofonów. W jasnogórskich rękopisach są to polskie formy zawierające luźne refleksje o kopiowanym dziele, dane dotyczyć kopisty-pisarza, miejsce i datę kopiowania rękopisu. Kolofon spotykamy na przykład w zbiorze kazań *Promptuarium pauperis concionatoris...* (1580) Paulina Walentego z Warty (Warciańskiego).

Na polszczyźnie w rękopisach jasnogórskich składają się też od drugiej połowy XVI w. cytaty świętych zapisane na przykład w *Concilium Tridentinum Cap: XX*, 1587-1594 i kazania. W tym ostatnim przypadku przykładem mogą być kazania Szymona Mielietusa z lat 1599-1600 zapisane w *Postilla catholica pars aestivalis*.

kazania i śpiewano pieśni w języku ojczystym. Do wymienionego na wstępie wyróżnika Jasnej Góry można dodać jeszcze jeden: „Sanktuarium Narodu” to także - na miarę lokalnego środowiska i lokalnego zapotrzebowania - ośrodek kultury piśmiennej i języka polskiego w późnym średniowieczu.

Grzegorz Majkowski

Literatura, którą warto przeczytać:

- Brückner A., 1895: *Kazania średniowieczne*, Kraków.
 Łoć J. 1922: *Początki piśmiennictwa polskiego. Przegląd zabytków językowych*, wyd. II poprawione, Lwów-Warszawa-Kraków.
 Mikołajtis J., 1982: *Historia literatury Ziemi Częstochowskiej. Zarys*, Częstochowa.
 Pietras L. ZP, 1985: *Biblioteka Jasnogórska w XVII-XVIII wieku*, [w:] „Studia Claromontana” 6, Wydawnictwo OO. Paulinów, Jasna Góra, s. 384-398.
 Przeździecki A., 1866: *Pieśni Bogarodzica wraz z notą. Z rękopisu częstochowskiego z końca wieku XV, w podobieństwie wydana i porównana z dwoma dawniejszymi odpisami i z drukowanymi tekstami*, Warszawa.
 Wydra W., 2003: *Polskie pieśni średniowieczne. Studia o tekstach*, Warszawa.
 Zbudniewek J. ZP, 1977: *Kopiarze dokumentów zakonu Paulinów w Polsce do końca XVII wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, Lublin, t. 34, s. 293-344, t. 35, s. 145-194.
 ks. Zwiłek J., 2009: *Rzeczywistość historyczna w kazaniach*, Częstochowa.

O Autorze

Grzegorz Majkowski - doktor habilitowany nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa polskiego (2009), od lutego 2011 roku zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Filologiczno-Historycznym. Kierownik powołanej w końcu lutego nowej jednostki w strukturze Instytutu Pracowni Badań nad Komunikacją. Absolwent częstochowskiej polonistyki (rocznik 1994). Autor trzech monografii, dwóch wyborów materiałów Źródłowych, ponad trzydziestu artykułów. Zainteresowania badawcze skupiają na komunikacji werbalnej w aspekcie współczesnym i historycznym, a głównie lingwistyce tekstu, lingwistycznej analizie dyskursu, krytycznej analizie dyskursu. Obecnie przedmiotem badań uczyniła polszczyznę w rękopiśmiennych zbiorach na Jasnej Górze.

DNI OTWARTE NA AJD

Fot.: MM

Nowości Wydawnictwa

